

378.199

๑ 621 ก

๗๕

การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2544

- 3 ก.พ. 2547

สาขาวิชาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2546

๓๑ ๓๕ ๒๕๔๔

คำนำ

การวิจัยเรื่อง การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2544 ได้รับทุนสนับสนุนการทำวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ของคณะศึกษาศาสตร์ ประจำปี 2544 นับเป็นงานวิจัยอันดับที่ 4 ที่ผู้วิจัยได้มีรับราชการที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2541 จากการศึกษาที่ได้รับหน้าที่เป็นผู้อำนวยการสถาบันสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรเพิ่มขึ้นอีกตำแหน่งหนึ่ง ทำให้มีภาระงานเพิ่มขึ้นอีกเป็นอันมาก การทำรายงานการวิจัยจึงล่าช้า แม้จะได้เก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จแล้วเป็นเวลานานก็ตาม แต่ก็ได้พยายามเร่งรัดให้เสร็จสมบูรณ์ภายในเดือนกันยายน 2546

ถ้าจะได้พิจารณาจากผลการวิจัยนี้จะพบว่า มีสิ่งที่จะนำไปปรับปรุงการจัดการศึกษาในหลายด้านที่จะเป็นประโยชน์ต่อคณะศึกษาศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งก็จะทำให้การได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยได้ผลอย่างคุ้มค่า

ขอบคุณคณะศึกษาศาสตร์ที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย ขอบใจเจ้าหน้าที่ของคณะศึกษาศาสตร์ คุณเพลินจันทร์ จรุงวิทย์ ที่ช่วยประสานงานเกี่ยวกับการวิจัยให้ด้วยดีเสมอมา และขอบใจคุณโสภาวดี บุญยฤทธิกิจ ที่ช่วยดูแลการจัดพิมพ์รายงานการวิจัยนี้ให้สำเร็จด้วยดี

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2544 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้สำเร็จการศึกษา ทั้งก่อนหรือขณะเข้าศึกษา สภาพการทำงานภายหลังสำเร็จการศึกษา และความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาคือการจัดการศึกษา หลักสูตร และการเรียนการสอนของคณะศึกษาศาสตร์ การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีผู้สำเร็จการศึกษาที่เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรตอบแบบสอบถามจำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 73.7 ของผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมดจำนวน 331 คน จากการศึกษาพบว่า

1. ผู้สำเร็จการศึกษาที่ตอบแบบสอบถามเป็นชาย 91 คน (ร้อยละ 37.30) เป็นหญิง 153 คน (ร้อยละ 62.70) ศึกษาในภาคเรียนพิเศษ 213 คน (ร้อยละ 87.30) ภาคปกติ 31 คน (ร้อยละ 12.76) เป็นผู้เข้าศึกษาในปี 2540 จำนวน 40 คน (ร้อยละ 16.40) ปี 2541 จำนวน 111 คน (ร้อยละ 45.50) ปี 2542 จำนวน 13 คน (ร้อยละ 5.53) และปี 2543 จำนวน 22 คน (ร้อยละ 9.02) ผู้เข้ารับการศึกษาส่วนใหญ่ 186 คน (ร้อยละ 76.23) ใช้วุฒิในสาขาศึกษาศาสตร์เข้าศึกษา โทษส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.00 จำนวน 127 คน (ร้อยละ 52.05) และเมื่อสำเร็จการศึกษามีระดับคะแนนเฉลี่ย 3.51 – 3.75 จำนวน 93 คน (ร้อยละ 38.11) ระดับ 3.76 – 3.99 จำนวน 85 คน (ร้อยละ 34.84) มีคะแนนเฉลี่ย 4.00 อยู่ 1 คน (ร้อยละ 0.41) ผลของปริญญาบัตรหรือสารนิพนธ์อยู่ในระดับดี 129 คน (ร้อยละ 52.87) ระดับดีเยี่ยม 71 คน (ร้อยละ 29.10) และระดับพอใช้ 44 คน (ร้อยละ 18.03)
2. ผู้สำเร็จการศึกษาได้งานทำหรือมีงานทำอยู่แล้ว ยกเว้นเพียง 3 คน (ร้อยละ 1.23) ที่ยังไม่ได้ทำงาน ส่วนใหญ่ทำงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจำนวน 205 คน (ร้อยละ 84.02) มีความพึงพอใจกับงานที่ทำระดับมาก 133 คน (ร้อยละ 55.50) ในระดับปานกลาง 108 คน (ร้อยละ 44.26) ได้ใช้ความรู้ในสาขาวิชาที่สำเร็จไปทำงาน 189 คน (ร้อยละ 77.46) ไปใช้ประโยชน์ในการทำงานอื่นๆ 55 คน (ร้อยละ 22.54) ความรู้และทักษะที่ต้องศึกษาเพิ่มเติมตามลำดับ ได้แก่ ความรู้ และทักษะในสาขาที่สำเร็จการศึกษา การใช้เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร ทักษะทางภาษา การใช้เครื่องมือประกอบอาชีพ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น
3. ผู้สำเร็จการศึกษาต้องการให้มีการปรับปรุงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาดังนี้คือ การให้บริการเกี่ยวกับหอสมุด การจัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมทั่วไป การให้บริการทั่วไป การแนะแนวและสวัสดิการ การให้บริการเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่ม การให้บริการเกี่ยวกับงานทะเบียนและวัดผล และกิจกรรมของนิสิต

ABSTRACT

A follow up study of the graduates at the graduate studies level of the Faculty of Education, Srinakharinwirot University in the academic year 2544 aimed to study personal data before and after admission, working status after graduation, and opinions on academic management, curriculum and learning - teaching of the Faculty of Education. The collection of data used questionnaires developed by the researcher. The sample was the graduates who participated in the degree commencement in the year 2544 totally 244 out of 331 graduates (73.7%)

The results of study were as follows :

1. The graduates who completed the questionnaires were 91 male graduates (37.30%) and 153 female graduates (62.70%). 231 graduates were in the special program and 31 graduates were in the regular program. They were admitted in 2540, 2541, 2542, and 2543 with the following number 40 (16.40%), 111 (45.50%), 13 (5.53%), and 22 (9.02%). The majority of students totaling 186 (76.23%) hold a bachelor degree in education with grade point average of 2.50 – 3.00 for 127 students (52.02%). The graduates completed the Master degree with the following grade point averages : 3.51 – 3.75, 93 students (38.11%), 3.76 – 3.99, 85 students (34.84%), and 4.00, 1 student (0.41%). The students theses were at the good level, 129 students (52.87%), excellent, 71 students (29.10%) and fair, 44 students (18.03%).

2. Most graduates had jobs or had been working already except for the three. Most of them worked in the education related fields, 205 graduates (84.02%). 133 graduates (55.50%) found high satisfaction, and 108 graduates (44.26%) found moderate satisfaction in their work. 189 graduates (77.46%) used the knowledge in their fields in their work. 55 graduates (22.54%) used the knowledge in other fields. They needed to study more knowledge and skills in their academic fields, information technology, language skills, occupational instruments, and collaboration with others.

3. Those graduates suggested to improve the following aspects respectively : library services, learning - teaching management, general physical environment, general services, guidance and wellbeing, food and drink services, registration and evaluation services, and student activities.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	บทนำ..... 1
	ความสำคัญของการวิจัย..... 1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 2
	ขอบเขตของการวิจัย..... 2
	คำจำกัดความที่สำคัญ..... 3
	ประโยชน์ที่ได้รับ..... 3
2	วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย..... 5
	พันธกิจของการอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542..... 5
	ยุทธศาสตร์การพัฒนากุณภาพคนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 - 2549..... 7
	คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา..... 9
	ความสำคัญของการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา..... 12
	วิธีการศึกษาการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา..... 14
	ผลการศึกษเกี่ยวกับการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา..... 15
3	วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย..... 20
	การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 20
	แบบสอบถามที่ใช้เก็บข้อมูล..... 20
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 21
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 22
	การทำรายงานการวิจัย..... 22
4	การวิเคราะห์ผลการศึกษา..... 23
	เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม..... 23
	สภาพการทำงาน..... 24
	สภาพก่อนสำเร็จการศึกษา..... 25
	สภาพภายหลังสำเร็จการศึกษา..... 29
	สิ่งที่ต้องการให้มีการปรับปรุง..... 30

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5	สรุปผล อภิปราย และเสนอแนะ 32
สรุปผลการศึกษา.....	32
อภิปรายผล	34
ข้อเสนอแนะ.....	37
บรรณานุกรม	40
ภาคผนวก.....	43
แบบสอบถามการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา.....	44
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	50

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 อายุของผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ปี 2544.....	23
2 สถานภาพการสมรสและจำนวนบุตรของผู้ที่สมรสแล้วของผู้สำเร็จการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ปี 2544.....	24
3 ระยะทางจากที่พักถึงที่ทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ปี 2544.....	24
4 เวลาในการเดินทางระหว่างที่พักกับที่ทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ปี 2544.....	25
5 ปีการศึกษาที่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเข้าศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์.....	25
6 วุฒิการศึกษาในสาขาต่างๆ ที่ใช้สมัครเข้าศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ปี 2544.....	26
7 ระดับคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ปี 2544.....	27
8 ระดับคะแนนเฉลี่ยของผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ปี 2544	27
9 ระยะเวลาในการทำปริญญาบัตรหรือสารนิพนธ์ของผู้สำเร็จการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ปี 2544.....	28
10 ความรู้หรือทักษะที่ต้องศึกษาเพิ่มเติมภายหลังสำเร็จการศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ปี 2544.....	29
11 สาระที่ผู้สำเร็จการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ ปีการศึกษา 2544 ต้องการให้มีการปรับปรุง.....	30

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษานับเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาในทุกๆ ด้านทั้งการพัฒนาตนเองเพื่อการประกอบอาชีพ และการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยเฉพาะการพัฒนาตนในระดับอุดมศึกษายังเป็นการพัฒนาตนให้เป็นผู้นำทางวิชาชีพ และวิชาการอีกด้วย

ในการจัดการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ยังมีปัญหาอยู่มากที่จำเป็นต้องแก้ไขและพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง มิฉะนั้นจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศต่อไป ดังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้มีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ซึ่งได้แก่ การปฏิรูปการบริหารจัดการ หลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และการประกันคุณภาพการศึกษา

สำหรับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาทั้งเพื่อพัฒนากำลังคนในการประกอบอาชีพ การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ยังคงเกิดปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของบัณฑิตในเรื่องความรู้ความสามารถและทักษะที่จะนำไปประกอบอาชีพ การขาดแคลนกำลังคนในบางสาขาอาชีพ และการขาดคุณธรรม – จริยธรรม ทั้งในการประกอบอาชีพและการนำไปใช้ในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะในส่วนของจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีปัญหาที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ดังนี้ (วินัย วีระวัฒนานนท์, 2543 : 2 - 4)

1. **คุณภาพของบัณฑิต** การขาดทักษะในการแสวงหาความรู้ การค้นคว้าวิจัย การประยุกต์ใช้ความรู้ในการประกอบอาชีพ และความสัมพันธ์กับสาขาวิชาอื่น การขาดคุณธรรม – จริยธรรม การขาดความรู้และทักษะทางภาษาและการสื่อสาร และการขาดการพัฒนาทางปัญญาและความเป็นผู้นำ

2. **ความเปลี่ยนแปลงเนื้อหาสาระของความรู้** ในปัจจุบันเนื้อหาสาระที่จำเป็นในการเรียนรู้มีเพิ่มมากขึ้น ทั้งที่เกิดจากองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และกระบวนการเรียนรู้

จึงเห็นได้ว่าในการจัดการศึกษาทางด้านศึกษาศาสตร์มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทั้งในเชิงคุณภาพและการพัฒนาเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้ทันสมัย นอกจากนั้นการพัฒนาการศึกษาในสาขาศึกษาศาสตร์เองยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาในระดับการศึกษาพื้นฐานและในระดับอื่นๆ ทั้งระบบไปพร้อมกันด้วย

การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตที่สำเร็จออกไปอย่างต่อเนื่อง และการปรับปรุงการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษามอง เพื่อให้บัณฑิตในรุ่นหลังๆ ได้พัฒนาคุณภาพได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ในส่วนของวิธีการติดตามผล จะเป็นการประเมินคุณภาพของบัณฑิต และประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา รวมทั้งข้อเสนอแนะจากผู้สำเร็จการศึกษาที่จะนำไปปรับปรุงการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรและการสอน และองค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้จัดการศึกษาทางด้านศึกษาศาสตร์มาเป็นเวลานาน ได้ผลิตนักการศึกษาและครูอาจารย์ออกไปทำงานด้านการศึกษาในทุกระดับและทุกระบบการศึกษา โดยเฉพาะการผลิตกำลังคนในระดับบัณฑิตศึกษาที่มีผู้สำเร็จการศึกษายกออกไปปีละหลายร้อยคน ดังจะเห็นได้ว่าเฉพาะในปีการศึกษา 2543 ที่ผ่านมามีผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกจำนวน 18 คน และปริญญาโทจำนวน 349 คน ในปีการศึกษา 2544 มีผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกจำนวน 331 คน และมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในปีต่อมา

แต่เนื่องจากความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามหลักการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษายกจะช่วยให้ได้ข้อมูลและแนวทางการพัฒนาหลักสูตร และการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ที่ถูกต้องชัดเจน และมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องของผู้สำเร็จการศึกษา เช่น ข้อมูลส่วนตัว การเข้าศึกษา และสำเร็จการศึกษา และพัฒนาการที่ได้จากการเข้าศึกษา ฯลฯ
2. เพื่อศึกษาสภาพการทำงานภายหลังสำเร็จการศึกษา
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษามีต่อการจัดการศึกษา หลักสูตรและการเรียนการสอนของคณะศึกษาศาสตร์

ขอบเขตของการวิจัย

1. **หลักสูตรที่สำเร็จการศึกษา** เป็นการศึกษาเฉพาะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไม่รวมถึงหลักสูตรที่จัดการศึกษาโดยคณะหรือสถาบันอื่นในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. **ผู้สำเร็จการศึกษา** เป็นการศึกษาจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่จะเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรในวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2544 ตามประกาศของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. **สาระในการศึกษา** เป็นการศึกษาเนื้อหาสาระตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ ในการวิจัยนี้ได้แก่ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องของผู้สำเร็จการศึกษา สภาพการทำงานภายหลังสำเร็จการศึกษา และความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษามีต่อการจัดการศึกษาหลักสูตรและการเรียนการสอน

4. **การเก็บข้อมูลและการใช้ข้อมูล** เป็นข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และเป็นการตอบโดยผู้สำเร็จการศึกษา แบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับมาจะคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์เท่านั้น

5. **ประชากรที่ใช้ในการศึกษา** เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ที่รายงานตัวเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรในวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2544

คำจำกัดความที่สำคัญ

1. **การติดตามผล** หมายถึง คุณสมบัติส่วนตัวและคุณสมบัติก่อนเข้าศึกษาและหลังเข้าศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษา สภาพการประกอบอาชีพภายหลังสำเร็จการศึกษา สภาพการจัดการศึกษาในระหว่างเข้าศึกษา และความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาที่ต้องการให้มีการปรับปรุงการจัดการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. **ผู้สำเร็จการศึกษา** หมายถึง ผู้จบการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรในวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2544

3. **บัณฑิตศึกษา** หมายถึง การศึกษาระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4. **การจัดการศึกษา** หมายถึง องค์ประกอบในการผลิตบัณฑิต เพื่อให้บัณฑิตมีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา เช่น การบริการทั่วไป การส่งเสริมการเรียนการสอน การแนะแนว และสวัสดิการ การบริการหอสมุด การจัดหาอาคารสถานที่และสิ่งแวดลอม ฯลฯ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. **การปรับปรุงการจัดการศึกษา** คณะศึกษาศาสตร์ และหน่วยงานอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้นำไปปรับปรุงให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ

2. การปรับปรุงหลักสูตร คณะศึกษาศาสตร์ได้ข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและมีคุณภาพ สนองความต้องการของประเทศได้อย่างถูกต้อง
3. การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งที่บ่งชี้คุณภาพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา และเป็นกิจกรรมประกอบการประกันคุณภาพการศึกษา
4. การให้ความสำคัญแก่ผู้สำเร็จการศึกษา เป็นการแสดงให้เห็นถึงความใส่ใจในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และให้ความสำคัญแก่ผู้เข้าศึกษาของสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะคณะศึกษาศาสตร์

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยประกอบด้วยสารระดังต่อไปนี้

1. พันธกิจของกรศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549

3. คุณภาพของบัณฑิตศึกษา
4. ความสำคัญของการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา
5. วิธีการศึกษาการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา
6. ผลการศึกษาเกี่ยวกับการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา

พันธกิจของการอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้ตราขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 นับว่าเป็นกลไกสำคัญในการปฏิรูปการเมือง การปกครองของประเทศ ยังนับเป็นการปฏิรูปการศึกษาของประเทศครั้งสำคัญที่สุดที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน นอกจากจะก่อให้เกิดการปฏิรูประบบการศึกษา การบริหารจัดการ และการเรียนการสอนโดยทั่วไปแล้วยังปรากฏสาระสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา (โดยเฉพาะบัณฑิตศึกษา) ดังนี้

1. ความมุ่งหมายและหลักการ หลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6)

2. กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ ส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่อง

3. ความต่อเนื่องในการจัดการศึกษา การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้
เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (มาตรา 5)

4. สาระในการศึกษา การจัดการศึกษาต้องเน้นทั้ง ความรู้ คุณธรรม กระบวนการ
การเรียนรู้ และการบูรณาการ ในเรื่องต่อไปนี้

- ความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่
ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก
- ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบ
การเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- ความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา
และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน
- ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และ
การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา
- ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทย
อย่างถูกต้อง
- ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมี
ความสุข (มาตรา 23)

5. ความสมดุลของสาระของหลักสูตร หลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ
ต้องมุ่งพัฒนาคนให้สมดุล ทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อ
ต่อสังคม และเน้นพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง และการค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ และ
พัฒนาสังคม (มาตรา 28)

6. การจัดการการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้จะต้อง
ดำเนินการดังนี้

- จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความ
ถนัดของผู้เรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์ และการ
ประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
- จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ
ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

- การผสมผสานความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

- การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้

- ส่งเสริมความสามารถในการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

- จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่

- ประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนรู้อตามศักยภาพ (มาตรา 24)

7. การพัฒนาด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พัฒนาผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และให้มีความรู้ และทักษะเพียงพอในการใช้เทคโนโลยีแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องเพิ่มตลอดชีวิต (มาตรา 65 และมาตรา 66)

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 - 2549

ในช่วงของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมายังมีปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของคน ได้แก่ การไม่สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและวิทยาการใหม่ๆ ทำให้เกิดปัญหาที่เด่นชัดในเรื่องความจำกัดของทรัพยากรและการบริหารจัดการ อัตราการว่างงานสูง การขาดหลักประกัน ความมั่นคงในกลุ่มคนยากจนและด้อยโอกาส ความยากจน การทุจริตประพฤติมิชอบ ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ยาเสพติด และความเสื่อมถอยของเอกลักษณ์ วัฒนธรรม ค่านิยมความเป็นไทย ความสามัคคี และความรักชาติ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนนอกจากการพัฒนาทางด้านสุขภาพอนามัย การมีงานทำ และความมั่นคงทางสังคมแล้ว ในส่วนของการพัฒนาทางการศึกษายังมีวัตถุประสงค์ในเรื่องการคิดเป็น ทำเป็น การเรียนรู้ตลอดชีวิต การคิดอย่างมีเหตุผล มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย ซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบต่อส่วนรวม และความสามารถในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสานในการยกระดับคุณภาพชีวิต โดยมี แนวทางการพัฒนาคุณภาพคนด้านการจัดการศึกษาดังนี้

1. ปฏิรูปกระบวนการพัฒนาครูที่มีอยู่ควบคู่กับการปรับปรุงกระบวนการผลิตครูเพื่อให้ได้คนดี คนเก่ง มาเป็นครู โดยพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ควบคู่ไปกับการพัฒนาวิชาการ และทักษะในการถ่ายทอดความรู้ที่มีระบบการประกันคุณภาพที่ได้มาตรฐานทุกชั้นตอน พร้อมทั้งสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันความก้าวหน้าทางวิทยาการอย่างต่อเนื่อง
2. จัดให้มีระบบและกลไกส่งเสริมให้ครูที่มีผลงานดีเด่นด้านการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเรียนรู้อย่างมีความสุข และครูภูมิปัญญาไทยให้ได้รับการยกย่องเชิดชู และมีกองทุนสนับสนุนให้สามารถขยายผลงานได้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง
3. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ได้ทดลองปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ สามารถแสวงหาและสร้างความรู้ด้วยตนเองที่นำไปสู่การรู้จักคิด วิเคราะห์ กลั่นกรองเลือกรับข้อมูลข่าวสารและวัฒนธรรมใหม่ๆ อย่างรู้เท่าทันควบคู่กับการปรับปรุงวิธีการสอบและการวัดผลให้สะท้อนถึงความรู้ ความเข้าใจ และสติปัญญาของนักเรียนนักศึกษา
4. ปรับปรุงการจัดหลักสูตรให้มีความหลากหลาย ยืดหยุ่น สามารถปรับให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยเพิ่มเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อกรเรียนรู้ เช่น ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น รวมทั้งเนื้อหาสาระทางด้านศีลธรรม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์อย่างจริงจัง
5. สนับสนุนให้ครอบครัว ชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน และสถาบันทางศาสนา มีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น เพื่อสร้างทางเลือกที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพ และความต้องการของผู้เรียนในแต่ละพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย ได้อย่างหลากหลายและเหมาะสม
6. ปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์และเสริมสร้างพื้นฐานความถนัดตามหลักวิทยาศาสตร์ทั้งในและนอกระบบ โรงเรียนควบคู่กับการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้อย่างเพียงพอ เพื่อให้นักเรียนและประชาชนมีวิถีชีวิตอย่างมีเหตุผล ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมทั้งการแก้ปัญหาสังคม
7. ใช้สื่อเพื่อการศึกษาทุกรูปแบบให้กระจายสู่ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เช่น คนพิการ คนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล เป็นต้น รวมทั้งการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่เชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ต่างๆ
8. ผลิตและพัฒนาบุคลากรและนักวิจัย โดยเฉพาะสาขาที่มีศักยภาพสูงและมีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ เช่น การเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร การแพทย์และสาธารณสุข พลังงาน เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

9. เสริมสร้างความพร้อมของสถาบันการศึกษาและฝึ กอบรมทั้งในด้าน โครงสร้าง การบริหารจัดการ ด้านระบบการเรียนการสอนและหลักสูตร และด้านบุคลากรให้ได้มาตรฐานและ เป็นสากลมากขึ้น เพื่อสนับสนุนบทบาทของประเทศในการเป็นศูนย์กลางการศึกษาและวิทยาการ ของภูมิภาค

ในส่วนการเตรียมความพร้อมและยกระดับทักษะฝีมือคนไทยให้มีคุณภาพได้ มาตรฐานและสอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป มีแนวทางการจัด การศึกษา ดังนี้

1. ผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลาง โดยผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ทักษะ ชีวิต กับความรู้พื้นฐาน เช่น ภาษา คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ การจัดการ เป็นต้น รวมทั้งให้มีบริการ การทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานที่หลากหลายและทั่วถึง
2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและฝึ กอบรมกับสถาน ประกอบการทั้งในประเทศและที่ต่างชาติเข้ามาลงทุนในการแลกเปลี่ยนทรัพยากรการประสานพัฒนา ทักษะฝีมือแรงงาน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการปรับหลักสูตร และ การกำหนดเป้าหมายการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน
3. สนับสนุนและเปิด โอกาสให้มีการนำประสบการณ์ในการทำงานมาเทียบโอน เพื่อเข้ารับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพที่เน้น สมรรถภาพในการปฏิบัติงานควบคู่กับการส่งเสริมให้แรงงานในสถานประกอบการมีพื้นฐานการ ศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น
4. ส่งเสริมให้ภาครัฐและเอกชนร่วมมือกันจัดการฝึ กอบรมเพิ่มเติมให้กับผู้ที่ กำลังทำงานอยู่ในสถานประกอบการในสาขาต่างๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพให้แรงงานมีผลิตภาพสูงขึ้น มีทักษะทันต่อการเปลี่ยนแปลงของการค้าเสรี และนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศ
5. ส่งเสริมให้ภาครัฐและเอกชนทำการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ มาพัฒนาการเรียนรู้อะ และการฝึ กอบรมที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจยุคใหม่และการพัฒนาเทคโนโลยีใน อนาคตบนพื้นฐานการพึ่งตนเอง

คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้แบ่งออกเป็นสองระดับคือ ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโทและเอก ในระดับปริญญาโทและเอกจะรวมเรียกว่าระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งนี้ การจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาจะมุ่งสร้างความรู้ และความชำนาญเฉพาะสาขาขึ้น ในช่วง

การพัฒนาการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) รัฐได้มีนโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเพิ่มขึ้น จนเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ก็ได้เน้นให้มีการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามากยิ่งขึ้นไปอีก ทั้งนี้เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของประเทศ และเพื่อการส่งเสริมให้มีการนำองค์ความรู้ที่เป็นสากลมาใช้ในประเทศและเพื่อการพัฒนาภูมิปัญญาไทย ต่อมาการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาขึ้นอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้นับเป็นการสะท้อนถึงความสำคัญของการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตอันใกล้

การจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาในปัจจุบันยังคงพบว่ามีปัญหาไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประเทศ ได้ในบางสาขาวิชา มีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอที่จะไปประกอบอาชีพ ขาดคุณธรรม และมักจะเน้นการพัฒนาความรู้ในแนวลึกจนไม่สามารถมองเห็นความสัมพันธ์กับวิชาการสาขาอื่นได้ ดังนั้นการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาจะต้องได้รับการปฏิรูปเช่นเดียวกับการจัดการศึกษาในระดับอื่นๆ

ในขณะที่การศึกษาในระดับปริญญาตรี จะมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และมีลักษณะส่วนบุคคลเพื่อไปปฏิบัติงาน และมีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ในระดับหนึ่งนั้น การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาจะต้องมีลักษณะในการพัฒนาผู้เรียนที่เพิ่มมากขึ้น วัตถุประสงค์ศึกษาจึงต้องมีคุณภาพดังนี้

1. ความเป็นผู้นำ การพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้นำในสังคมและสามารถชักนำแก่สังคมและชุมชนได้ (ไพฑูริย์ สิบสวรรค์. 2539 : 232) รวมทั้งการเป็นผู้นำในการแก้ปัญหาทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคมให้แก่ชุมชน ประเทศ และ โลก ตลอดจนเป็นผู้ที่มีแบบอย่างในการดำรงชีวิตให้แก่บุคคลและครอบครัวได้ด้วย
2. การมีส่วนร่วมพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถออกไปช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชุมชน ประเทศ และ โลก ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ชูเวท จาญสงวนพร 2543 : 21) รวมทั้งมีส่วนช่วยในการพัฒนาบุคคล การศึกษา สิ่งแวดล้อม การเมือง และการเผยแพร่ข่าวสารและสาระความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้
3. การดำรงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม การพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถดำรงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน ประเทศ ภูมิภาค และของโลกได้ และสามารถนำวัฒนธรรมต่างถิ่นเข้ามาประยุกต์ใช้ในชุมชนได้อย่างเหมาะสม

4. การสร้างความรู้และพัฒนาการนำไปใช้ปฏิบัติ การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการแสวงหาความรู้ใหม่ให้ตนเอง และสร้างความรู้ใหม่ให้แก่สังคม รวมทั้งการรู้จักนำความรู้ใหม่ที่ได้ไปใช้สำหรับตนเอง ชุมชน ประเทศ ภูมิภาค และ โลก ได้อย่างเหมาะสม (ชูเวช ชาญสง่าเวช. 2543 : 56-57 และไพฑูรย์ สีนลารัตน์. 2539 : 231)

5. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาการ การพัฒนาให้ผู้เรียนมีความตระหนักและรับผิดชอบที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ รวมทั้งรู้จักและใช้ทักษะในการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ความรู้และวิชาการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. 2539 : 233)

6. การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ การพัฒนาให้ผู้เรียนให้มีคุณสมบัติทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์ (ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์ และไพฑูรย์ สีนลารัตน์. 2542 : 81) การรู้จักตนเอง การไม่เบียดเบียนผู้อื่นและเป็นที่พึ่งให้กับผู้อื่น และรู้จักการดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุขตามสมควรแก่อัตภาพ

7. การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม การพัฒนาให้ผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ละเว้นการประพฤติดุร้าย ดำรงตนอยู่ในความดีงาม และรู้จักการปฏิบัติงานบนพื้นฐานทางจริยธรรมของวิชาชีพ (อคอุลย์ วิริยเวชกุล. 2542 : 62)

8. การเป็นผู้มีวัฒนธรรมสันติ การพัฒนาให้ผู้เรียนตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมสันติ สามารถอยู่ร่วมกับผู้ร่วมงาน และผู้อื่นในชุมชน สังคม ประเทศ ภูมิภาค และ โลก ได้ รวมทั้งสามารถสร้างสรรค์วัฒนธรรมสันติ และมีบทบาทที่จะให้สมาชิกของชุมชนและสังคมดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข (ชูเวช ชาญสง่าเวช. 2543 : 81)

9. การเป็นผู้มีความทันสมัยและมีวิสัยทัศน์ การพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนทันต่อเหตุการณ์ รู้เท่าทันต่อความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยรวม (ชูเวช ชาญสง่าเวช. 2543 : 81) คิดตามข่าวสาร และรู้จักวิเคราะห์วิจารณ์ข้อมูลและเหตุการณ์ รวมทั้งเป็นผู้มองการณ์ไกลทั้งเรื่องราวในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ทั้งที่อยู่ใกล้ตัวและไกลตัวออกไป (ชูเวช ชาญสง่าเวช. 2543 : 21,81)

10. การเป็นผู้มีความรู้ลึกและกว้าง การพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ในสาขาวิชาที่ศึกษาอย่างลึกซึ้ง (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. 2539 : 214) ทั้งในเชิงเนื้อหาสาระ การนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม และรู้จักประเมินคุณค่าของความรู้ในสาขาที่ศึกษา ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงสาระความรู้ทั้งหลายเข้าด้วยกัน ได้อย่างกว้างขวาง (ชูเวช ชาญสง่าเวช. 2543 : 56) และมองเห็นคุณค่าของการประสมประสานความรู้สาขาต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

11. **การเป็นผู้มีปัญหา** การพัฒนาให้ผู้เรียนมีสติปัญญา รู้จักการคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การมีเหตุผล และการคิดอย่างเป็นอิสระปราศจากการครอบงำ และการรู้แจ้งในความจริงแห่งความรู้ และการนำความรู้มาใช้ประโยชน์แก่ตนเองและแก่การทำงานได้อย่างยั่งยืน

12. **การเป็นผู้ใฝ่รู้** การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้อยู่เสมอ มีความรู้สึกไวที่จะรับความรู้ใหม่ และรู้จักการใช้วิจารณญาณในการวินิจฉัยข้อมูลความรู้และเหตุการณ์โดยรวมอย่างสม่ำเสมอ (ชูเวช ชาญสง่าเวช. 2543 : 18-20, และอดุลย์ วิริยะเวชกุล. 2542 : 39-40)

13. **ความสามารถในการใช้ภาษา** การพัฒนาให้ผู้มีความสามารถและทักษะในการใช้ภาษาทั้งที่เป็นภาษาของตนเอง (ภาษาไทย) ทั้งการพูด การอ่าน และการเขียน ตลอดจนการประมวลความรู้และข้อมูลมาใช้ในการสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดยง่าย รวมทั้งมีความสามารถในการใช้ภาษาที่ 2 โดยเฉพาะภาษาอังกฤษมาใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ (จรัส สุวรรณเวลา. 2540 : 236-2137)

14. **ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ** การพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเข้าถึงความรู้ ข่าวสาร และเหตุการณ์ต่างๆ ตลอดจนการใช้เพื่อเก็บรักษาข้อมูลข่าวสารและการติดต่อสื่อสารกับคนอื่นได้ (ชูเวช ชาญสง่าเวช. 2543: 75-76 และอดุลย์ วิริยะเวชกุล. 2542 : 40-41)

15. **ความเป็นประชาธิปไตย** การพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นประชาธิปไตยด้วยการรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักการสรุปและประมวลความรู้ความคิดเห็น และมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในระบอบการปกครองประชาธิปไตย

ความสำคัญของการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา

การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาเป็นมาตรการสำคัญที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องที่จะนำไปพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษา ซึ่งนอกจากจะนำไปใช้ปรับปรุงหลักสูตรและการสอนแล้ว ส่วนประกอบอื่น ๆ เช่น การบริหารจัดการ การเรียนการสอน การให้บริการอื่น ๆ ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามที่ต้องการ ตลอดจนจะเป็นการพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สำเร็จการศึกษา ข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ เนื่องจากผู้สำเร็จการศึกษาคือผู้ที่อยู่ในกระบวนการจัดการศึกษา และสามารถให้ข้อมูลได้อย่างเป็นอิสระ การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาก็จึงมีความสำคัญ ดังนี้

1. การประเมินผลหลักสูตรและการสอน หลักสูตรที่ใช้ในการผลิตนิสิตนักศึกษา ส่วนมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีสมรรถนะ เนื้อหาสาระที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตรและการสอนที่จะทำเนื้อหาสาระให้บรรลุวัตถุประสงค์ อาจมีอุปสรรคหรือข้อบกพร่อง ที่จะมีผลต่อคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา การตรวจสอบคุณภาพหรือผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับผู้สำเร็จการศึกษาที่ได้จากข้อมูลการทำงาน และประสิทธิภาพในการทำงานจึงเท่ากับเป็นการประเมินผลหลักสูตรและการสอนโดยตรง

2. การบริหารจัดการของสถาบันการศึกษา ส่วนประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การผลิตบัณฑิต เช่น การลงทะเบียน การสอน การรับเข้าศึกษา การจัดการเรียน วัสดุอุปกรณ์ การ จัดห้องเรียน อาคารสถานที่ การจัดบริการอาหารและเครื่องดื่ม ฯลฯ ล้วนเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาและมีส่วนเกี่ยวข้องที่จะมีผลต่อคุณภาพของบัณฑิตที่จะสำเร็จการศึกษาออกไป การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา จะทำให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาปรับปรุงระบบการบริหารจัดการให้มี ประสิทธิภาพต่อไป

3. การพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษาย่างต่อเนื่อง แม้ว่าสถาบันการศึกษาจะได้ ดำเนินการจนผู้เข้าศึกษาสำเร็จการศึกษาไปแล้วก็ตาม แต่อาจมีความจำเป็นที่มีความก้าวหน้าทาง วิชาการใหม่ ๆ เกิดขึ้นภายหลัง ทำให้เกิดเป็นภารกิจของสถาบันการศึกษาที่จะต้องเข้าไปรับภาระใน การพัฒนาผู้เรียนอยู่ต่อไปอีก ซึ่งผู้สำเร็จการศึกษาเมื่อเข้าไปสู่โลกของการทำงานหรือแม้แต่การ ดำรงชีวิตทั่วไป จะทราบดีว่ามีความต้องการในการได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมอะไร รวมทั้งในระหว่าง ที่ผู้เรียนอยู่ในระหว่างการศึกษาอาจมีสิ่งบกพร่องที่จะทำให้การเรียนการสอนได้ผลไม่สมบูรณ์ ผู้เรียนอาจมีความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาให้เต็มที่ การตรวจสอบติดตามจากผู้สำเร็จการศึกษา จะทำให้สถานศึกษาได้ทำหน้าที่พัฒนาผู้สำเร็จการศึกษาได้อย่างถูกต้องต่อไป

4. การประกันคุณภาพการศึกษา ในปัจจุบันการประกันคุณภาพการศึกษาเป็น ความสำคัญในการพัฒนาการศึกษา เนื่องจากที่ผ่านมามีการผลิตบัณฑิตของสถาบันการศึกษาอาจมีปัญหา เกี่ยวกับคุณภาพของบัณฑิตอยู่มากจนมีผลทำให้มีการปฏิรูปการศึกษาเกิดขึ้น นอกจากนั้นบัณฑิตที่ สำเร็จการศึกษาออกไป แม้จะได้รับการยกย่องยอมรับว่ามีคุณสมบัติครบถ้วนที่จะสำเร็จการศึกษา ออกไปได้ แต่คุณภาพของบัณฑิตจำเป็นต้องมีการรับรองว่ามีคุณภาพได้มาตรฐานตามหลักการ สาทล การติดตามข้อมูลเพื่อให้ทราบถึงความสามารถหรือประสิทธิภาพการทำงานของผู้สำเร็จการ ศึกษา จึงเป็นมาตรการสำคัญที่จะทำให้เชื่อมั่นถึงคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาได้

5. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สำเร็จการศึกษา ผู้เข้าศึกษาจะมีความผูกพันกับสถานศึกษาเพราะเป็นสถานที่ที่ผู้สำเร็จการศึกษาเข้ามาใช้ชีวิตอยู่ในช่วงเวลาหนึ่ง ไม่เฉพาะแต่การเข้ามารับความรู้จากอาจารย์เท่านั้น การได้รับประสบการณ์จากสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา การเข้าสังคมกับเพื่อนร่วมสถาบัน ล้วนเป็นส่วนสำคัญที่เป็นประโยชน์และอยู่ในความทรงจำของผู้สำเร็จการศึกษา การได้สอบถามข้อมูลจากผู้สำเร็จการศึกษาจะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่กระหว่างบัณฑิตกับสถาบันการศึกษา แสดงให้เห็นความใส่ใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และให้ความสำคัญต่อผู้สำเร็จการศึกษา

วิธีการศึกษาการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา

วิธีการศึกษาเพื่อติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษามีวิธีการศึกษาที่จะทำให้ได้ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้สำเร็จการศึกษาที่จะแสดงให้เห็นคุณภาพของบัณฑิตและความต้องการในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต ซึ่งนอกจากจะเป็นตัวผู้สำเร็จการศึกษาเองแล้ว ผู้บังคับบัญชา นายจ้าง เพื่อนร่วมงาน ลูกค้าหรือผู้ได้รับบริการจากผู้สำเร็จการศึกษา และอาจารย์ผู้สอนหรืออาจารย์ที่ปรึกษา จะเป็นแหล่งสำคัญที่จะให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลของการศึกษาของสถาบันการศึกษาได้ การให้ข้อมูลที่สมบูรณ์ จึงควรมีการสอบถามทั้งจากตัวผู้สำเร็จการศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ร่วมด้วย

2. วิธีการเก็บข้อมูล การเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้สำเร็จการศึกษา มีวิธีการทำดังต่อไปนี้

2.1 การใช้แบบสอบถาม การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีที่นิยมใช้กันมาก เนื่องจากเป็นวิธีที่สะดวกและรวดเร็วในกรณีที่ผู้สำเร็จการศึกษามีจำนวนมาก และกระจายกันอยู่ในพื้นที่ห่างไกล แต่ข้อบกพร่องของการใช้แบบสอบถาม อาจได้แบบสอบถามกลับมาน้อยกว่าจำนวนที่ต้องการ และอาจมีประเด็นที่ไม่ครอบคลุมถึงสิ่งที่ผู้สำเร็จการศึกษาต้องการให้กับสถานศึกษา ซึ่งมีวิธีการแก้ไขได้โดยการทำข้อมูลซ้ำไปยังผู้สำเร็จการศึกษาและการสร้างแบบสอบถามที่ให้ออกแบบ ผู้ตอบเพิ่มเติมข้อมูลให้ได้ นอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในแบบสอบถาม

2.2 การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์มีข้อดีที่ทำให้ได้ข้อมูลจากผู้สำเร็จการศึกษาในเชิงลึก มีรายละเอียดได้มาก แต่อาจทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายมาก การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลมีความยุ่งยาก นอกจากนั้นผู้สัมภาษณ์และวิธีสัมภาษณ์อาจก่อให้เกิดข้อจำกัดในการให้ข้อมูล อาจทำให้ได้ข้อมูลที่บกพร่องไม่เป็นไปตามความจริง แต่ถ้าผู้สัมภาษณ์เป็นที่ไว้วางใจของผู้ให้สัมภาษณ์และมีประสบการณ์เพียงพอก็จะแก้ข้อบกพร่องดังกล่าวได้ ส่วนรูปแบบการสัมภาษณ์จำเป็นจะต้องมีการเตรียมกรอบในการสัมภาษณ์ และการนัดหมายในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้เวลาที่สะดวกและเหมาะสม

2.3 การประชุมสัมมนา การประชุมสัมมนาเป็นอีกวิธีหนึ่งที่นิยมใช้ เนื่องจากทำให้ได้ข้อมูลที่รวดเร็ว รวดเร็ว สะดวก และเปิดเผย การวางแผนการประชุมสัมมนาที่ดี จะทำให้ได้ข้อมูลครอบคลุมประเด็นที่ต้องการและรวบรวมข้อมูลได้ตามต้องการ แต่การจัดประชุมสัมมนาควรจะต้องมีผู้เกี่ยวข้องในการจัดประชุมหลายคน และอาจมีค่าใช้จ่ายมาก หากต้องการผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนมาก

2.4 วิธีอื่น ๆ วิธีอื่น ๆ ที่ใช้กันอยู่บ้างได้แก่ การให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้สำเร็จการศึกษาเลือกตอบคำถามที่ต้องการตอบ เขียนบรรยายสิ่งที่ผู้ตอบต้องการให้ข้อมูล รวมทั้งการใช้ โทรศัพท์สอบถาม และการใช้แบบสอบถามส่งทางระบบอีเมล

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา

วิรัตน์ ไวยกุล และบรรณา อูทัยทัศน์ ได้ศึกษาสถานภาพการทำงานของบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา ประสพการณ์การศึกษา และความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดด้อย จุดเด่น และสิ่งที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ควรปรับปรุง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ระหว่างปี 2521 – 2541 จำนวน 150 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ทำงานในตำแหน่งหน้าที่ครู – อาจารย์ ส่วนน้อยเป็นศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และนักวิชาการศึกษา และมีความพึงพอใจงานที่ทำอยู่ในระดับมาก
2. บัณฑิตประทับใจกับความเอาใจใส่ ช่วยเหลือสนับสนุนของอาจารย์ การศึกษากันกว่าวิจัย การเรียนรู้ด้วยตนเอง การได้รับประสบการณ์จากการฝึกสอนฝึกงานและกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ การได้เพื่อน ประเพณีที่ดีงาม ตลอดจนภูมิใจในเกียรติ ศักดิ์ศรีของสถาบัน
3. บัณฑิตไม่พอใจ (ไม่ประทับใจ) ได้แก่ การสอนของอาจารย์ การเอาใจตนเองเป็นใหญ่ ลำเอียงในการให้เกรด ไม่ยอมรับความคิดเห็นจากนักศึกษา เพื่อนนักศึกษาที่เห็นแก่ตัว ขาดความสามัคคี และการทำวิทยานิพนธ์
4. จุดเด่นของคณะศึกษาศาสตร์ ความสามารถในการผลิตครู – อาจารย์ มีความรอบรู้ด้านวิชาการและงานทั่วไป มีความเป็นครูที่ดี มีเอกภาพในการทำงาน ส่วนจุดด้อยเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องน้ำ โทรศัพท์ที่จอร์ด มีไม่เพียงพอ การวางตัวของอาจารย์ วิธีสอน สื่อและเทคโนโลยี หนังสือตำราไม่เหมาะสมหรือมีไม่เพียงพอ
5. สิ่งที่บัณฑิตได้รับประโยชน์ คือ ความรู้ ความคิด วิธีการวิจัย และการพัฒนาตนจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนการสอนและกิจกรรม

6. ข้อเสนอแนะจากบัณฑิต ได้แก่ การปรับปรุงการสอนและคุณภาพของอาจารย์ ปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สื่อการเรียนการสอน ปรับปรุงอาคารสถานที่ และการปรับปรุงคุณภาพและการเผยแพร่ผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (วิรัตน์ ไวยกุล และบรรเทา อุตยทัศน์. 2542 : ข - ค)

วินัย วีระพัฒนานนท์ ศึกษาสถานภาพและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ของผู้สำเร็จการศึกษา รุ่นที่ 1 วิทยาลัยดุสิตธานี ที่รับปริญญาในวันที่ 20 มกราคม 2544 ผู้ตอบ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นนักศึกษาในสาขาวิชาการ โรงแรม การครัวและภัตตาคาร และการท่องเที่ยว จำนวน 72 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์และให้ผู้ตอบ กรอกแบบสอบถามในวันรับปริญญา ได้แบบสอบถามกลับมา 33 คน เป็นชาย 15 คน หญิง 18 คน คิดเป็นผู้ตอบแบบสอบถามกลับมาร้อยละ 45.82 ผู้เข้าศึกษาส่วนใหญ่ใช้วุฒิมัธยมศึกษาปีที่ 6 และ วุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ผู้สำเร็จการศึกษาที่ศึกษาในหลักสูตร 4 ปี ใช้เวลาศึกษา 8 ภาคปกติ และ 2 ภาคฤดูร้อน สำหรับหลักสูตรที่ศึกษา 2 ปี ใช้เวลาศึกษา 5 ภาคเรียนปกติ มีผู้สำเร็จการศึกษา ที่ทำงานแล้ว กำลังศึกษาต่อ และรอเข้าทำงาน 19 คน และกำลังหางานหรือสถานศึกษา 14 คน

ผลสัมฤทธิ์ที่ผู้สำเร็จการศึกษาได้รับในระดับมาก ได้แก่ ความรู้ในสาขาอาชีพ การ รู้จักตนเองและผู้อื่น การดำรงตนอยู่ในสังคม การพัฒนาอาชีพ ความภูมิใจในสาขาอาชีพ คุณธรรมใน สาขาอาชีพ ความมีปฏิภาณไหวพริบ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบต่อสังคม การปฏิบัติตาม ประเพณีไทย ความเป็นผู้มีระเบียบวินัย ความเป็นผู้มีน้ำใจไมตรี และความสนใจข้อมูลข่าวสาร ส่วน ผลสัมฤทธิ์ที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความรู้ในการใช้คอมพิวเตอร์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงเพิ่มเติมในการจัดการศึกษาสำหรับในสาขาการจัดการ โรงแรม ตามลำดับได้แก่ การฝึกปฏิบัติ การให้บริการห้องสมุด เนื้อหาวิชา การให้บริการทั่วไป การ บริการอาหารและเครื่องดื่ม และวิธีสอน สาขาการจัดการครัวและภัตตาคาร ตามลำดับได้แก่ การฝึก ปฏิบัติ การให้บริการทั่วไป วิธีสอน เนื้อหาวิชา และการให้บริการห้องสมุด และสาขาการท่องเที่ยว ตามลำดับได้แก่ การให้บริการทั่วไป เนื้อหาวิชา การให้บริการห้องสมุด กิจกรรมของนักศึกษา การบริการอาหารและเครื่องดื่ม การฝึกปฏิบัติ และวิธีสอน(วินัย วีระพัฒนานนท์. 2544)

จันทร์จิรา วงษ์ขมทอง และคณะ ศึกษาการติดตามผลการปฏิบัติงาน คุณลักษณะ และความพึงพอใจในงานของผู้สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2533 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับการ ปฏิบัติงาน คุณลักษณะและความพึงพอใจในงาน ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับการ ปฏิบัติงาน และคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา และศึกษาความ

สัมพันธระหว่างความพึงพอใจกับการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ ปีการศึกษา 2533 ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 6 แห่ง (สุ่มตัวอย่างมาได้ 125 คน) และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด 76 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นต่อการปฏิบัติงานในด้านการประเมินผู้ป่วย การวางแผนการพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาล และการประเมินผลการพยาบาล อยู่ในระดับมาก มีความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะในด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล และคุณลักษณะในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้บังคับบัญชามีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาด้านการประเมินผู้ป่วย และการวางแผนการพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการปฏิบัติการพยาบาล และการประเมินผลการพยาบาล อยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาทั้งรายด้านและรวมทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (จันทร์จิรา วงษ์ขมทอง และคณะ. 2539 : 78- 93)

สมโภชน์ ภูระหงษ์ ศึกษาการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษากาดสมทบ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนช่างฝีมือทหาร เพื่อศึกษาการนำความรู้ไปใช้และทักษะที่ได้จากวิชาพื้นฐานวิชาชีพ และวิชาการทหาร ไปใช้ในการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อเนื่อง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วยนักศึกษา จำนวน 328 คน ที่สำเร็จการศึกษาดังแต่ปี 2537 – 2541 การศึกษา พบว่า

การศึกษาต่อเนื่อง ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นในสถาบันการศึกษาของกระทรวงกลาโหม และเลือกเรียนต่อในสาขาวิชาเดิม และต้องการศึกษาในระดับปริญญาตรี

ผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนมากจะใช้เวลารองานอยู่ 1 – 6 เดือน งานที่ได้เป็นงานรับราชการ มีประสิทธิภาพในการทำงานสูง ได้รับเงินเดือนเฉลี่ยระหว่าง 5,001 – 7,000 บาทต่อเดือน แหล่งงานทราบได้จากโรงเรียนและอาจารย์ ผู้สำเร็จการศึกษาพอใจงานที่ทำ และจะเปลี่ยนงานถ้ามีงานที่ได้รับเงินเดือนสูงกว่า

สำหรับความเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา ต่อการนำความรู้ไปใช้และทักษะที่ได้จากการศึกษาจาก 3 กลุ่มวิชาของหลักสูตรอยู่ในระดับสูง (สมโภชน์ ภูระหงษ์. 2543)

กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ศึกษาสมรรถภาพของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์สมรรถภาพ ศักยภาพระดับสมรรถภาพ และระบุสมรรถภาพที่ยังไม่เพียงพอของนักเรียนที่ สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีการศึกษา 2546 จำนวน 87,413 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาต่อจำนวน 1,090 คน กำลัง ทำงานจำนวน 284 คน และทั้งทำงานและศึกษาต่อจำนวน 707 คน ประชากรอีกส่วนหนึ่ง ได้แก่ ผู้เป็นเจ้าของกิจการที่นักศึกษาทำงานอยู่จำนวน 666 คน และครูอาจารย์ที่สอนนักศึกษากลุ่มนี้ จำนวน 351 คน การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถามเป็นแบบประเมินสมรรถภาพที่นักเรียนประเมิน ด้วยตนเอง ประเมิน โดยเจ้าของสถานประกอบการหรือผู้บังคับบัญชา และครูผู้สอน การศึกษาได้ ผลดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบสมรรถภาพผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกอบด้วย องค์ประกอบของสมรรถภาพด้านความรู้ (ความรู้พื้นฐานเพื่อการศึกษาต่อ เพื่อการทำงาน และเชิงวิชาชีพ) สมรรถภาพด้านทักษะ (การใช้เครื่องมือ และพื้นฐานเฉพาะวิชาชีพ) และสมรรถภาพด้านทักษะที่พึงประสงค์และเจตคติต่อวิชาชีพ
2. สมรรถภาพด้านความรู้พื้นฐานด้านการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น คือภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ยังไม่เพียงพอ ความรู้เพื่อการทำงานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ด้านการเขียนโปรแกรม และภาษาอังกฤษ(การสนทนาและการฟัง) ยังไม่เพียงพอ ความรู้พื้นฐานเชิงวิชาชีพสาขาพาณิชย์การ ช่างยนต์ และช่างไฟฟ้า ยังไม่เพียงพอ ส่วนความรู้เชิงวิชาชีพด้านศัพท์เทคนิคในสาขาวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง และความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือในสาขาที่เรียนอยู่ในระดับสูง
3. สมรรถภาพด้านทักษะการใช้เครื่องมือ ผู้ประเมิน 3 กลุ่มประเมินแตกต่างกัน ส่วนทักษะด้านการประกอบและติดตั้งเครื่องมืออยู่ในระดับปานกลาง ด้านการใช้เครื่องมืออยู่ในระดับค่อนข้างมาก ทักษะด้านการดูแลรักษาเครื่องมือ กลุ่มผู้ประเมินมีความเห็นแตกต่างกัน ทักษะด้านการซ่อมเครื่องมือ อยู่ในระดับปานกลาง และทักษะพื้นฐานเชิงวิชาชีพ
4. สมรรถภาพด้านลักษณะที่พึงประสงค์และเจตคติต่อวิชาชีพ ที่กลุ่มผู้ประเมินมีความเห็นแตกต่างกัน ได้แก่ ด้านจิตสำนึกแห่งความปลอดภัย ความมีวินัย การทำงานเป็นทีม ความประณีต ความขยันขันแข็ง ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ความซื่อสัตย์ในการบริหาร จิตสำนึก การให้บริหาร และเจตคติต่อวิชาชีพ (กองนโยบายและแผน. 2542 : ก – ง)

สำนักงานวิชา และสุพีร์ ลี้มไทย ศึกษาการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต ภาคสมทบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อติดตามผลการมีงานทำของบัณฑิต และสำรวจความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้อยู่ศึกษา ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษา โครงการบริหารธุรกิจ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในปี 2540 จำนวน 425 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ส่งไปให้ผู้สำเร็จการศึกษาทางไปรษณีย์ จำนวน 425 ฉบับ (ได้รับคืน 380 ฉบับ) การศึกษาพบว่า

1. ผู้สำเร็จการศึกษามีงานทำก่อนเข้าศึกษา ร้อยละ 56.6 มีโอกาสได้ตำแหน่งที่คิดจึ้น ร้อยละ 58.7 ปัจจุบันมีงานทำแล้ว ร้อยละ 79.1 สถานที่ทำงานเป็นบริษัทขาย/ผลิตสินค้า ร้อยละ 47.9 กิจการบริการ ร้อยละ 25.7 ราชการ ร้อยละ 7.3 อาชีพอิสระ ร้อยละ 9.4 สถาบันการเงิน ร้อยละ 5.2 และอื่น ๆ ร้อยละ 4.5

ใช้ประสบการณ์ในการศึกษาไปทำงานระดับปานกลางร้อยละ 58.0 และในระดับมาก ร้อยละ 30.9 ได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานพอสมควร ร้อยละ 67.3 และในระดับมากร้อยละ 30.0

2. ผู้สำเร็จการศึกษามีความประทับใจในมหาวิทยาลัยในระดับมาก ร้อยละ 54.9 ระดับปานกลาง ร้อยละ 28.6 ระดับมากที่สุด ร้อยละ 15.4 และประทับใจอาจารย์ผู้สอน ร้อยละ 51.9 (สำนักงานวิชา และสุพีร์ ลี้มไทย. 2543)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2544 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ วิธีวิจัยประกอบด้วย

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบสอบถามที่ใช้เก็บข้อมูล
3. การเก็บข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. การเสนอผลการวิจัย

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ที่จะเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรในวันที่ 17 ธันวาคม 2544 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 332 คน แต่เนื่องจากผู้สำเร็จการศึกษาที่จะเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรในระดับปริญญาเอกมีเพียง 1 คน คือผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาเทคโนโลยีการศึกษาจึงมิได้นำข้อมูลมาใช้ในการวิจัย จึงเหลือประชากรที่ใช้ในการวิจัย 331 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ที่ตอบแบบสอบถามกลับมา และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์มีจำนวน 244 คน คิดเป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 73.7 ของประชากรเป็นผู้สำเร็จการศึกษาในภาคปกติ 31 คน (ร้อยละ 12.76) ศึกษาในภาคพิเศษ 213 คน (ร้อยละ 87.3) และผู้สำเร็จการศึกษาเป็นชาย 91 คน (ร้อยละ 37.30) เป็นหญิง 153 คน (ร้อยละ 62.70)

แบบสอบถามที่ใช้เก็บข้อมูล

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นประกอบด้วยสาระสำคัญ 4 ส่วน ประกอบด้วย สาระในรายการคำถาม 38 สาระ ซึ่งประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัว ประกอบด้วยสาระที่เกี่ยวกับผู้ตอบได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพทางการสมรส การทำงาน ที่อยู่อาศัย รายจ่ายต่อเดือน และพาหนะที่ใช้และสภาพการเดินทาง โดยให้ผู้สำเร็จการศึกษาเลือกตอบ และเติมข้อความ

ตอนที่ 2 สถานภาพการศึกษาและการสำเร็จการศึกษา ประกอบด้วยสาระที่เกี่ยวกับระดับการศึกษา แผนการศึกษา สาขาวิชา ปีที่เข้าศึกษา รวมเวลาที่เข้าศึกษา และระยะเวลาที่ใช้ศึกษา วุฒิการศึกษาที่ใช้สมัครเข้าศึกษา และผลของปริญญาโทหรือปริญญาตรี โดยให้ผู้สำเร็จการศึกษาเลือกตอบและเติมข้อความ

ตอนที่ 3 สถานภาพการทำงานภายหลังสำเร็จการศึกษา ประกอบด้วยสาระที่เกี่ยวกับภาวะการทำงาน ลักษณะงานที่ทำ ระยะเวลาการทำงาน ความพอใจต่องาน การใช้ความรู้ไปปฏิบัติงาน และความรู้และทักษะที่ต้องการเพิ่มเติม โดยให้ผู้สำเร็จการศึกษาเลือกตอบและเติมข้อความ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะที่ต้องการให้ปรับปรุง ประกอบด้วยสาระที่ผู้สำเร็จการศึกษาต้องการให้มีการปรับปรุง โดยให้ผู้สำเร็จการศึกษาระบุสาระและระดับความต้องการให้มีการปรับปรุง คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด สาระที่ให้ระบุในการต้องการให้ปรับปรุง ได้แก่ การบริหารจัดการทั่วไป การจัดการเรียนการสอน คุณลักษณะของอาจารย์ กิจกรรมนิสิต การแนะแนว และสวัสดิการ การให้คำปรึกษาทางวิชาการ การให้บริการหอสมุด งานทะเบียน อาหารและเครื่องดื่ม สภาพแวดล้อม และอื่น ๆ ที่ให้ผู้สำเร็จการศึกษาระบุเพิ่มเติม

ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้นิสิตที่กำลังศึกษาในภาคพิเศษหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา จำนวน 17 คน ทดลองตอบแบบสอบถามและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นคำถาม แล้วผู้วิจัยนำมาปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง

การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้สำเร็จการศึกษาดอตามอาคารและห้องพัก ห้องประชุมของสาขาวิชาต่างๆ ในวันที่มีการซ้อมใหญ่ก่อนเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรในวันที่ 17 ธันวาคม 2544 หรือในวันพระราชทานปริญญาบัตร กรณีที่ผู้สำเร็จการศึกษาไม่สะดวกในการตอบในทันที ในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้มีหนังสือแจ้งไปยังภาควิชาหรือสาขาวิชาเพื่อขอเข้าไปเก็บข้อมูล และขอความร่วมมือจากอาจารย์ ในแต่ละแบบสอบถามที่ผู้สำเร็จการศึกษาตอบได้แนบปากกาลูกกลิ้งไปให้พร้อมข้อความแสดงความยินดีกับผู้สำเร็จการศึกษาไปด้วย และผู้แจกแบบสอบถามได้ขอเวลานัดหมายในการรับแบบสอบถามคืน ทั้งนี้อาจารย์และนิสิตที่สำเร็จการศึกษาได้ให้ความร่วมมือในการตอบและรวบรวมแบบสอบถามส่งคืนด้วยดี รวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาและมีความสมบูรณ์จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 73.7 จากผู้สำเร็จการศึกษา 331 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามที่ได้รับคืนจะแบ่งเป็นกลุ่มต่าง ๆ ตามหลักสูตรของผู้สำเร็จการศึกษา แล้วนำมาคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปวิเคราะห์ค่าทางสถิติ สำหรับข้อมูลในแบบสอบถาม ตอนที่ 1-3 ใช้สถิติร้อยละภายหลังได้จำนวนผู้ตอบในแต่ละสาระแล้ว ส่วนในแบบสอบถามตอนที่ 4 นำจำนวนผู้ตอบของแต่ละสาระที่ระบุระดับของข้อเสนอแนะให้มีการปรับปรุง ไปหาจำนวนและ ร้อยละของผู้ตอบในแต่ละระดับ

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ได้นำไปบรรยายสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ คุณลักษณะเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว สถานภาพการทำงาน และความคิดเห็นที่ต้องการให้มีการปรับปรุงการจัดการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การทำรายงานการวิจัย

การจัดทำรายงานการวิจัยนอกจากจะทำรายงานตาม โครงสร้างของการวิจัยแล้ว ได้จัดทำรายงานในส่วนที่เป็นสาระสำคัญของการวิจัยตามลำดับตามระบุไว้ในวัตถุประสงค์จาก ข้อมูลที่พบและวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้สำเร็จการศึกษา
2. สภาพการทำงานภายหลังสำเร็จการศึกษา
3. ความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการศึกษา

ในส่วนของการอภิปราย และเสนอแนะจากผลการศึกษา เป็นไปตามลำดับของ วัตถุประสงค์ของการวิจัย ในส่วนของข้อเสนอแนะประกอบด้วยข้อเสนอแนะ เพื่อการจัดการศึกษา และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ในบทที่ 4 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล และบทที่ 5 เป็นการสรุป อภิปราย และเสนอแนะ ดังปรากฏรายละเอียดที่จะเสนอรายงานต่อไป

บทที่ 4

การวิเคราะห์ผลการศึกษา

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ดังต่อไปนี้

เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต จำนวน 331 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามกลับมาและมีความสมบูรณ์ 244 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 73.7 เป็น ผู้ศึกษาในภาคปกติ 31 คน (ร้อยละ 12.76) ศึกษาภาคพิเศษ 213 คน (ร้อยละ 87.3) เป็นชาย 91 คน (ร้อยละ 37.30) และเป็นหญิง 153 คน (ร้อยละ 62.70) โดยมีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 95 คน (ร้อยละ 38.93) ระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 88 คน (ร้อยละ 36.06) ระหว่าง 20 – 30 ปี จำนวน 55 คน (ร้อยละ 22.54) และอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 6 คน (ร้อยละ 2.46) ดังปรากฏในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 อายุของผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ปี 2544

อายุ (ปี)	จำนวน	ร้อยละ
20 – 30	55	22.54
31 – 40	95	38.93
41 – 50	88	36.06
51 ปีขึ้นไป	6	2.46

ผู้สำเร็จการศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพสมรสคือ เป็น โสด 114 คน (ร้อยละ 46.72) สมรสแล้ว 130 คน (ร้อยละ 53.28) และในจำนวนผู้ที่สมรสมีบุตร 1 คน อยู่ 58 คน (ร้อยละ 23.77) มี บุตร 2 คน อยู่ 48 คน (ร้อยละ 19.67) ยังไม่มีบุตร 16 คน (ร้อยละ 6.56) และมีบุตร 3 คน อยู่ 8 คน (ร้อยละ 3.28) ดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 สถานภาพสมรส และจำนวนบุตรของผู้ที่สมรสแล้วของผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ ปี 2544

สภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	114	46.72
สมรส :	130	53.28
ไม่มีบุตร	16	6.56
บุตร 1 คน	58	23.77
บุตร 2 คน	48	19.67
บุตร 3 คน	8	3.28

สภาพการทำงาน

ผู้สำเร็จการศึกษาไม่ได้ใช้รถส่วนตัวในการเดินทางไปทำงาน 117 คน (ร้อยละ 47.95) ใช้รถส่วนตัวไปทำงาน 127 คน (ร้อยละ 52.08) และรถส่วนตัวที่ใช้เป็นรถยนต์หรือปิคอัพ 105 คน (ร้อยละ 82.68) รถจักรยานยนต์ 20 คน (ร้อยละ 15.75) และรถจักรยาน 2 คน (ร้อยละ 1.57)

ส่วนระยะทางจากที่พักถึงที่ทำงาน และระยะเวลาในการเดินทางไป - กลับ จากที่พักถึงที่ทำงาน มีปรากฏในตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 ระยะทางจากที่พักถึงที่ทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
ปี 2544

ระยะทางจากที่พักถึงที่ทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
0 - 2 ก.ม.	39	15.98
2.01 - 5 ก.ม.	33	13.52
5.01 - 10 ก.ม.	35	14.34
10.01 - 20 ก.ม.	42	17.21
20.01 - 30 ก.ม.	20	8.20
มากกว่า 30 ก.ม.	75	30.74

ผู้สำเร็จการศึกษามีที่พักอาศัยห่างจากที่ทำงานมากกว่า 30 กิโลเมตร จำนวน 75 คน (ร้อยละ 30.74) 10.01 – 20 กิโลเมตร 42 คน (ร้อยละ 17.21) 0 – 2 กิโลเมตร 39 คน (ร้อยละ 15.98) 5.01 – 10 กิโลเมตร 35 คน (ร้อยละ 14.34) 2.01 – 5 กิโลเมตร 33 คน (ร้อยละ 13.52) และ 20.01 – 30 กิโลเมตร 20 คน (ร้อยละ 8.20)

ตาราง 4 เวลาในการเดินทางระหว่างที่พักกับที่ทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ ปี 2544

ระยะเวลาเดินทาง	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 30 นาที	94	38.52
31 – 60 นาที	57	23.36
61 – 120 นาที	77	31.56
มากกว่า 120 นาที	16	6.56

ผู้สำเร็จการศึกษาใช้เวลาเดินทางไปกลับใช้เวลาระหว่างที่พักและที่ทำงานน้อยกว่า 30 นาที จำนวน 94 คน (ร้อยละ 38.52) ใช้เวลา 61 – 120 นาที จำนวน 77 คน (ร้อยละ 31.56) ใช้เวลา 31 - 60 นาที จำนวน 57 คน (ร้อยละ 23.36) และใช้เวลามากกว่า 120 นาที จำนวน 16 คน (ร้อยละ 6.56)

สภาพก่อนสำเร็จการศึกษา

1. ปีที่เข้าศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาเข้าศึกษาในหลักสูตรในปีการศึกษาต่างๆ ดังปรากฏในตาราง 5

ตาราง 5 ปีการศึกษาที่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเข้าศึกษาใน คณะศึกษาศาสตร์

ปีการศึกษา(พ.ศ.)	จำนวน	ร้อยละ
2539	58	23.8
2540	40	16.4
2541	111	45.5
2542	13	5.33
2543	22	9.02

ผู้สำเร็จการศึกษาเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2541 จำนวน 111 คน (ร้อยละ 45.5)
ปีการศึกษา 2539 จำนวน 58 คน (ร้อยละ 23.8) ปีการศึกษา 2540 จำนวน 40 คน (ร้อยละ 16.4)
ปีการศึกษา 2543 จำนวน 22 คน (ร้อยละ 9.02) และปีการศึกษา 2542 จำนวน 13 คน (ร้อยละ 5.33)

2. วุฒิกการศึกษาที่ใช้สมัครเข้าศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาใช้วุฒิระดับปริญญาโทเข้าศึกษา
จำนวน 9 คน (ร้อยละ 3.69) และวุฒิปริญญาตรี จำนวน 235 คน (ร้อยละ 96.31) โดยผู้ที่เข้าศึกษาใช้
วุฒิกการศึกษาสาขาต่างๆ เข้าศึกษา มีจำนวนดังปรากฏในตาราง 6 ดังนี้

ตาราง 6 วุฒิกการศึกษาในสาขาต่างๆ ที่ใช้สมัครเข้าศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ ปี 2544

สาขาวิชา	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษาหรือครุศาสตร์	186	76.23
สังคมศาสตร์ / มนุษยศาสตร์	21	8.61
วิทยาศาสตร์หรือเทคโนโลยี	9	3.69
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	3	1.23
อื่นๆ	25	10.25

ผู้เข้าศึกษาใช้วุฒิที่สมัครเข้าศึกษาในสาขาศึกษาศาสตร์หรือครุศาสตร์ จำนวน 186 คน
(ร้อยละ 76.23) สาขาสังคมศาสตร์หรือมนุษยศาสตร์ จำนวน 21 คน (ร้อยละ 8.61) สาขาวิทยาศาสตร์
หรือเทคโนโลยี จำนวน 9 คน (ร้อยละ 3.69) สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 3 คน (ร้อยละ 1.23)
และอื่นๆ จำนวน 25 คน (ร้อยละ 10.25)

3. ระดับคะแนนเฉลี่ย ผู้สำเร็จการศึกษามีระดับคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าศึกษา ดังปรากฏ
ในตาราง 7 ดังนี้

ตาราง 7 ระดับคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
ปี 2544

ระดับคะแนนเฉลี่ย	จำนวน	ร้อยละ
2.00 – 2.49	33	13.52
2.50 – 2.75	75	30.74
2.76 – 3.00	52	21.31
3.01 – 3.25	32	13.11
3.26 – 3.50	37	15.16
สูงกว่า 3.50	15	6.15

ผู้สำเร็จการศึกษามีระดับคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าศึกษาที่ระดับ 2.50 – 2.75 จำนวน 75 คน (ร้อยละ 30.74) ระดับ 2.76 – 3.00 จำนวน 52 คน (ร้อยละ 21.31) ระดับ 3.26 – 3.50 จำนวน 37 คน (ร้อยละ 15.16) ระดับ 2.00 – 2.49 จำนวน 33 คน (ร้อยละ 13.52) ระดับ 3.01- 3.25 จำนวน 32 คน (ร้อยละ 13.11) และระดับสูงกว่า 3.50 จำนวน 15 คน (ร้อยละ 6.15)

4. ระดับคะแนนเฉลี่ยเมื่อจบการศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษามีระดับคะแนนเฉลี่ย ดังปรากฏ
ในตาราง 8 ดังนี้

ตาราง 8 ระดับคะแนนเฉลี่ยของผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ปี 2544

ระดับคะแนนเฉลี่ย	จำนวน	ร้อยละ
3.00 – 3.25	17	6.97
3.26 – 3.50	48	19.67
3.51 – 3.75	93	38.11
3.76 – 3.99	85	34.84
4.00	1	0.41

ผู้สำเร็จการศึกษาสำเร็จการศึกษาด้วยระดับคะแนนเฉลี่ย 3.51 – 3.75 จำนวน 93 คน (ร้อยละ 38.11) ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.76 – 3.99 จำนวน 85 คน (ร้อยละ 34.84) ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.26 – 3.50 จำนวน 48 คน (ร้อยละ 19.67) ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.00 – 3.25 จำนวน 17 คน (ร้อยละ 6.97) และระดับคะแนนเฉลี่ย 4.00 จำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.41)

5. ผลของปฏิญานิพนธ์/ สารนิพนธ์ และระยะเวลาในการทำ ผู้สำเร็จการศึกษามีผลของปฏิญานิพนธ์อยู่ในระดับดี จำนวน 129 คน (ร้อยละ 52.87) อยู่ในระดับดีเยี่ยม จำนวน 71 คน (ร้อยละ 29.1) และอยู่ในระดับพอใช้ จำนวน 44 คน (ร้อยละ 18.03)

ส่วนระยะเวลาในการทำปฏิญานิพนธ์และสารนิพนธ์ มีปรากฏในตาราง 9 ดังนี้

ตาราง 9 ระยะเวลาในการทำปฏิญานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ปี 2544

ระยะเวลาในการทำปฏิญานิพนธ์และสารนิพนธ์	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 3 เดือน	32	13.11
4 – 6 เดือน	43	17.62
7 – 12 เดือน	91	37.30
13 – 18 เดือน	29	11.89
19 – 24 เดือน	12	4.92
มากกว่า 24 เดือน	37	15.16

ผู้สำเร็จการศึกษาใช้เวลาในการทำปฏิญานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ 7 – 12 เดือน จำนวน 91 คน (ร้อยละ 37.30) 4 – 6 เดือน จำนวน 43 คน (ร้อยละ 17.62) น้อยกว่า 3 เดือน จำนวน 32 คน (ร้อยละ 13.11) มากกว่า 24 เดือน จำนวน 37 คน (ร้อยละ 15.16) 13 – 18 เดือน จำนวน 29 คน (ร้อยละ 11.89) และ 19 – 24 เดือน จำนวน 12 คน (ร้อยละ 4.92)

สภาพภายหลังสำเร็จการศึกษา

1. การใช้ความรู้ที่ได้ศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาได้ใช้ความรู้ของสาขาวิชาที่ได้ศึกษาไปทำงาน จำนวน 189 คน (ร้อยละ 77.46) และใช้ความรู้ตามสาขาวิชาเพื่อประโยชน์อย่างอื่น จำนวน 55 คน (ร้อยละ 22.54) ความรู้ที่ได้ศึกษาในสาขาวิชานำไปใช้ได้ทั้งหมดจำนวน 143 คน (ร้อยละ 58.61) ใช้ได้เพียงครั้งเดียว (ร้อยละ 50) จำนวน 90 คน (ร้อยละ 36.89) และใช้ได้น้อยกว่าครั้งหนึ่ง (น้อยกว่าร้อยละ 50) จำนวน 11 คน (ร้อยละ 4.50)

2. ความรู้หรือทักษะที่ต้องศึกษาเพิ่มเติมภายหลังสำเร็จการศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาต้องการความรู้หรือฝึกทักษะเพิ่มเติมในด้านต่างๆ ภายหลังสำเร็จการศึกษา ดังปรากฏในตาราง 10 ดังนี้

ตาราง 10 ความรู้หรือทักษะที่ต้องศึกษาเพิ่มเติมภายหลังสำเร็จการศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ปี 2544

ความรู้หรือทักษะที่ต้องศึกษาเพิ่มเติม	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้หรือทักษะในสาขาที่สำเร็จ	65	26.69
การใช้เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร	58	23.77
ทักษะทางภาษา	46	18.85
การใช้เครื่องมือประกอบอาชีพ	33	13.52
การทำงานร่วมกับผู้อื่น	28	11.48
อื่นๆ	14	5.74

ความรู้หรือทักษะที่ผู้สำเร็จการศึกษาต้องเพิ่มเติมคือ ในสาขาที่สำเร็จการศึกษ จำนวน 65 คน (ร้อยละ 26.69) การใช้เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร จำนวน 58 คน (ร้อยละ 23.77) ทักษะทางภาษา จำนวน 46 คน (ร้อยละ 18.85) การใช้เครื่องมือประกอบอาชีพ จำนวน 33 คน (ร้อยละ 13.52) การทำงานร่วมกับผู้อื่น จำนวน 28 คน (ร้อยละ 11.48) และความรู้หรือทักษะอื่นๆ จำนวน 14 คน (ร้อยละ 5.74)

3. สภาพการทำงาน ในจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา 244 คน มีผู้ที่ยังไม่ได้ทำงานจำนวน 3 คน (ร้อยละ 1.23) และทำงานแล้วจำนวน 241 คน (ร้อยละ 98.77) โดยทำงานที่เดิมก่อนสำเร็จการศึกษาจำนวน 234 คน (ร้อยละ 97.09) และทำงานที่ใหม่หรือตำแหน่งใหม่จำนวน 7 คน (ร้อยละ 2.91)

ลักษณะงานที่ทำเป็นงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาจำนวน 205 คน (ร้อยละ 84.02) ทำงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จำนวน 36 คน (ร้อยละ 14.75) นอกนั้นไม่ตอบ

ในส่วนของผู้ที่ทำงานมีความพอใจในงานที่ทำในระดับมาก จำนวน 133 คน (ร้อยละ 55.50) และมีความพอใจในระดับปานกลางจำนวน 108 คน (ร้อยละ 44.26) นอกนั้นไม่ตอบ

สิ่งที่ต้องการให้มีการปรับปรุง

ผู้สำเร็จการศึกษาต้องการให้มีการปรับปรุงในเรื่องต่างๆ ดังปรากฏในตาราง 11 ดังนี้

ตาราง 11 สาระที่ผู้สำเร็จการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ ปีการศึกษา 2544 ต้องการให้มีการปรับปรุง

สาระที่ต้องการให้ปรับปรุง	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การบริหารจัดการทั่วไป เช่น การรับสมัคร การสอบคัดเลือก การรายงานตัว การติดต่อหน่วยงานบริการ ฯลฯ	39 (15.98)	61 (25.00)	90 (36.89)	43 (17.63)	11 (4.50)
2. ส่วนประกอบในการจัดการเรียนการสอน เช่น ห้องเรียน สื่อการสอน เอกสารการสอน ใต๋นั่งเรียน แสงสว่าง ฯลฯ	35 (14.34)	89 (36.48)	77 (31.55)	33 (13.52)	10 (4.10)
3. คุณลักษณะของอาจารย์ เช่น ความรู้ วิธีการสอนการมอบหมายงาน การสอน ความเมตตากรุณา การเป็นแบบอย่างของครู ฯลฯ	25 (10.25)	36 (14.75)	92 (37.70)	45 (18.44)	46 (18.85)
4. กิจกรรมของนิสิต เช่น กีฬา บันเทิง บำเพ็ญประโยชน์ ศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ	20 (8.20)	59 (24.20)	143 (58.60)	16 (6.56)	6 (2.46)
5. การแนะแนวและสวัสดิการ เช่น การทำงานทุนการศึกษา การอบรมความรู้ และการให้คำปรึกษาอื่นๆ	26 (10.66)	67 (27.46)	112 (45.90)	30 (12.30)	9 (3.68)

สาระที่ต้องการให้ปรับปรุง	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6. การให้คำปรึกษาทางวิชาการ เช่น การเขียนรายงาน การเรียน การทำปฏิญานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ ฯลฯ	32 (18.11)	59 (24.18)	93 (38.11)	40 (16.40)	20 (8.20)
7. การให้บริการหอสมุด เช่น การยืมหนังสือ การคืนหนังสือ การให้ความช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่สภาพของหนังสือ จำนวนหนังสือ ฯลฯ	3 (1.23)	120 (49.18)	66 (27.05)	36 (14.75)	19 (7.79)
8. การให้บริการเกี่ยวกับทะเบียนและการประเมินผล เช่น การลงทะเบียน การชำระค่าเรียน การแจ้งตารางเรียน การแจ้งผลการศึกษา ฯลฯ	28 (11.48)	60 (24.59)	97 (39.75)	34 (13.93)	25 (10.25)
9. การให้บริการเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่ม เช่น ความสะอาด สถานที่จำหน่าย คุณภาพอาหาร ที่นั่งรับประทานอาหาร ฯลฯ	27 (10.07)	63 (25.81)	100 (40.98)	31 (12.70)	23 (9.43)
10. สภาพแวดล้อมทั่วไปของมหาวิทยาลัย เช่น ที่จอดรถ ขยะมูลฝอย ถนน ทางเดิน ความร่มรื่น ที่นั่งพักผ่อน ฯลฯ	64 (26.23)	79 (32.38)	54 (22.13)	30 (12.30)	17 (6.97)

จากตาราง 11 ผู้สำเร็จการศึกษาต้องการให้มีการปรับปรุง โดยเรียงตามลำดับร้อยละ ดังนี้ การบริหารจัดการทั่วไป ระดับปานกลาง 36.89 มาก 25.00 น้อย 17.63 ส่วนประกอบในการจัดการเรียนการสอน ระดับมาก 36.48 ปานกลาง 31.55 มากที่สุด 14.34 คุณลักษณะของอาจารย์ ปานกลาง 37.70 น้อย 18.44 น้อยที่สุด 18.85 กิจกรรมของนิสิต ระดับปานกลาง 58.60 มาก 24.20 มากที่สุด 8.20 การแนะแนวและสวัสดิการ ระดับปานกลาง 45.90 มาก 27.46 น้อย 12.30 การให้คำปรึกษาทางวิชาการ ระดับปานกลาง 38.11 มาก 24.18 น้อย 16.40 การให้บริการหอสมุด ระดับมาก 49.18 ปานกลาง 27.05 น้อย 14.75 การให้บริการเกี่ยวกับทะเบียนและการประเมินผล ระดับปานกลาง 39.75 มาก 24.59 น้อย 13.93 การให้บริการเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่ม ระดับปานกลาง 40.98 มาก 25.81 น้อย 12.70 สภาพแวดล้อมทั่วไปของมหาวิทยาลัย ระดับมาก 32.38 มากที่สุด 26.23 ปานกลาง 22.13

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้สำเร็จการศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษา ศึกษาในภาคการเรียนพิเศษ 213 คน (ร้อยละ 87.30) ภาคปกติ 31 คน (ร้อยละ 12.70) เป็นแผนการเรียน ก(2) 31คน (ร้อยละ 12.70) แผนการเรียน ข 213 คน (ร้อยละ 87.3) เป็นหญิงจำนวน 153 คน (ร้อยละ 62.70) เป็นชาย 91 คน (ร้อยละ 37.30) อายุระหว่าง 31-40 ปีจำนวน 94 คน (ร้อยละ 38.52) ระหว่าง 41-50 ปีจำนวน 87 คน (ร้อยละ 35.66) ระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 55 คน (ร้อยละ 22.54) และ 51 ปีขึ้นไปจำนวน 6 คน (ร้อยละ 2.46)

ยังไม่สมรสจำนวน 114 คน (ร้อยละ 46.72) สมรสแล้วจำนวน 130 คน (ร้อยละ 53.28) ในจำนวนที่สมรสแล้ว มีบุตร 1 คนมากที่สุด รองลงไปมีบุตร 2 คน ไม่มีบุตร 6 คน

ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นผู้เข้าศึกษาในปีการศึกษาต่างๆเรียงตามลำดับจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาดังนี้ ปี 2541 จำนวน 111 คน (ร้อยละ 45.50) ปี 2539 จำนวน 58 คน (ร้อยละ 23.80) ปี 2540 จำนวน 40 คน (ร้อยละ 16.40) ปี 2543 จำนวน 22 คน (ร้อยละ 5.33) และปี 2542 จำนวน 13 คน (ร้อยละ 5.33)

วุฒิการศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษาที่ใช้สมัครเข้าศึกษา เป็นสาขาวิชาการศึกษา หรือศึกษาศาสตร์มากที่สุดจำนวน 186 คน (ร้อยละ 76.23) รองลงไปเป็นสาขาอื่นๆ จำนวน 25 คน (ร้อยละ 10.25) สังคมศาสตร์หรือมนุษยศาสตร์จำนวน 21 คน (ร้อยละ 8.61) และสาขาวิทยาศาสตร์-เทคโนโลยี และสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

ระดับคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าศึกษาระหว่าง 2.50 - 2.75 จำนวน 75 คน (ร้อยละ 30.74) 2.76 - 3.00 จำนวน 52 คน (ร้อยละ 21.31) 3.26 - 3.50 จำนวน 37 คน (ร้อยละ 15.16) 2.00 - 2.49 จำนวน 33 คน (ร้อยละ 13.52) 3.01 - 3.25 จำนวน 32 คน (ร้อยละ 13.11) และสูงกว่า 3.50 จำนวน 15 คน (ร้อยละ 6.15)

ระดับคะแนนเฉลี่ยเมื่อสำเร็จการศึกษาระหว่าง 3.51 - 3.75 จำนวน 93 คน (ร้อยละ 38.11) 3.76 - 3.99 จำนวน 85 คน (ร้อยละ 34.84) 3.26 - 3.50 จำนวน 48 คน (ร้อยละ 19.67) 3.00 - 3.25 จำนวน 17 คน (ร้อยละ 6.97) และ 4.00 จำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.41)

ผลของปริญญาโทหรือสาร์นิพนธ์อยู่ในระดับดี จำนวน 129 คน (ร้อยละ 52.87) ระดับดีเยี่ยมจำนวน 71 คน (ร้อยละ 29.10) และในระดับพอใช้จำนวน 44 คน (ร้อยละ 18.03) ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในการทำปริญญาโทหรือสาร์นิพนธ์ระหว่าง 7-12 เดือน จำนวน 91 คน (ร้อยละ

37.30) 4-6 เดือน จำนวน 43 คน (ร้อยละ 17.62) มากกว่า 24 เดือน จำนวน 37 คน (ร้อยละ 15.16) น้อยกว่า 32 เดือน จำนวน 32 คน (ร้อยละ 13.11) 13 – 18 เดือน จำนวน 29 คน (ร้อยละ 11.89) และ 19 – 24 เดือน จำนวน 12 คน (ร้อยละ 4.92)

2. สภาพการทำงานภายหลังสำเร็จการศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ได้งานทำหรือมีงานทำอยู่แล้ว ยกเว้นเพียง 3 คน (ร้อยละ 1.23) ที่ยังไม่ได้ทำงาน ในจำนวนผู้ที่ทำงานเป็นการทำงานเดิมก่อนสำเร็จการศึกษาจำนวน 234 คน (ร้อยละ 97.09) และทำงานใหม่หรือตำแหน่งใหม่จำนวน 7 คน (ร้อยละ 2.91) และลักษณะงานที่ทำเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจำนวน 205 คน (ร้อยละ 84.02) ไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจำนวน 36 คน (ร้อยละ 14.75)

ผู้ที่ทำงานมีความพอใจในงานที่ทำระดับมากจำนวน 133 คน (ร้อยละ 55.50) และมีความพอใจในระดับปานกลางจำนวน 108 คน (ร้อยละ 44.26)

ผู้สำเร็จการศึกษาได้ใช้ความรู้ในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาไปใช้ในการทำงานจำนวน 189 คน (ร้อยละ 77.46) และใช้ความรู้ในสาขาวิชาไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นจำนวน 55 คน (ร้อยละ 22.54) ความรู้ที่ได้ศึกษาได้ใช้ทั้งหมดจำนวน 143 คน (ร้อยละ 58.61) ใช้ได้ครั้งเดียวจำนวน 90 คน (ร้อยละ 36.89) และได้ใช้น้อยกว่าครั้งหนึ่งจำนวน 11 คน (ร้อยละ 4.50)

ความรู้และทักษะที่ผู้สำเร็จการศึกษาต้องศึกษาเพิ่มเติมได้แก่ ความรู้และทักษะในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาจำนวน 65 คน (ร้อยละ 26.64) การใช้เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารจำนวน 58 คน (ร้อยละ 23.77) ทักษะทางภาษาจำนวน 46 คน (ร้อยละ 18.85) การใช้เครื่องมือประกอบอาชีพจำนวน 33 คน (ร้อยละ 13.52) การทำงานร่วมกับผู้อื่นจำนวน 28 คน (ร้อยละ 11.48) และอื่นๆ จำนวน 14 คน (ร้อยละ 5.74)

สภาพที่ทำงานอยู่ห่างที่พักรมากกว่า 30 กิโลเมตรจำนวน 75 คน (ร้อยละ 30.74) 10–20 กิโลเมตรจำนวน 42 คน (ร้อยละ 17.21) ต่ำกว่า 2 กิโลเมตรจำนวน 39 คน (ร้อยละ 15.98) 5 – 10 กิโลเมตรจำนวน 35 คน (ร้อยละ 14.34) 2 – 5 กิโลเมตรจำนวน 33 คน (ร้อยละ 13.52) และ 20 – 30 กิโลเมตรจำนวน 20 คน (ร้อยละ 8.20)

ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางไปทำงานน้อยกว่า 30 นาทีจำนวน 94 คน (ร้อยละ 38.52) 61 – 120 นาทีจำนวน 77 คน (ร้อยละ 31.56) 31 – 60 นาทีจำนวน 57 คน (ร้อยละ 23.36) และมากกว่า 120 นาทีจำนวน 16 คน (ร้อยละ 6.56)

3. ความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นที่ต้องการให้มีการปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเรียงตามลำดับที่ต้องการให้การปรับปรุงดังนี้

การให้บริการเกี่ยวกับหอสมุด ต้องการให้ปรับปรุงในระดับมากจำนวน 120 คน (ร้อยละ 49.18) มากที่สุดจำนวน 3 คน (ร้อยละ 1.23) และปานกลางจำนวน 27 คน (ร้อยละ 27.05)

ส่วนประกอบในการจัดการเรียนการสอน ต้องการให้ปรับปรุงมากจำนวน 89 คน (ร้อยละ 36.48) มากที่สุดจำนวน 35 คน (ร้อยละ 14.34) และปานกลางจำนวน 77 คน (ร้อยละ 31.56)

สภาพแวดล้อมทั่วไปของมหาวิทยาลัย ต้องการให้ปรับปรุงในระดับมากจำนวน 79 คน (ร้อยละ 32.38) มากที่สุดจำนวน 64 คน (ร้อยละ 26.23) และปานกลางจำนวน 54 คน (ร้อยละ 22.13)

การให้บริการทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ต้องการให้ปรับปรุงระดับมากจำนวน 61 คน (ร้อยละ 25.00) มากที่สุดจำนวน 39 คน (ร้อยละ 15.98) และปานกลางจำนวน 90 คน (ร้อยละ 36.89)

การแนะแนวและสวัสดิการ ต้องการให้ปรับปรุงระดับมากจำนวน 67 คน (ร้อยละ 27.46) มากที่สุดจำนวน 26 คน (ร้อยละ 10.66) และปานกลางจำนวน 112 คน (ร้อยละ 45.90)

การให้คำปรึกษาทางวิชาการ ต้องการให้ปรับปรุงมากจำนวน 59 คน (ร้อยละ 24.18) มากที่สุดจำนวน 32 คน (ร้อยละ 13.11) และปานกลางจำนวน 93 คน (ร้อยละ 38.11)

การให้บริการเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่ม ต้องการให้ปรับปรุงระดับมากจำนวน 63 คน (ร้อยละ 25.81) มากที่สุดจำนวน 27 คน (ร้อยละ 11.07) และปานกลางจำนวน 100 คน (ร้อยละ 40.98)

การให้บริการเกี่ยวกับงานทะเบียนและประเมินผล ต้องการให้ปรับปรุงระดับมากจำนวน 60 คน (ร้อยละ 24.59) มากที่สุดจำนวน 28 คน (ร้อยละ 11.48) และปานกลางจำนวน 97 คน (ร้อยละ 39.75)

กิจกรรมของนิสิต ต้องการให้ปรับปรุงระดับมากจำนวน 59 คน (ร้อยละ 24.20) มากที่สุดจำนวน 20 คน (ร้อยละ 8.20)

อภิปรายผล

จากข้อมูลเกี่ยวกับผู้สำเร็จการศึกษาด้านข้อมูลส่วนตัว สภาพการทำงานภายหลังสำเร็จการศึกษา และความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษา สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. อายุ เพศ และสถานภาพการสมรส ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 74.18 มีอายุระหว่าง 31 – 50 ปี ซึ่งอยู่ในวัยทำงาน ซึ่งเป็นภาวะปกติที่ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ออกไปทำงานแล้วกลับมาศึกษาต่อเพื่อการพัฒนาตนเองและพัฒนาอาชีพ และการยกฐานะในสังคมด้วยการรับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และถึงแม้ผู้ที่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี ที่สำเร็จการศึกษามี

เพียงร้อยละ 22.54 แต่ก็มีแนวโน้มว่าผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีจะเข้าศึกษาต่อเนื่องในระดับบัณฑิตศึกษาเพิ่มมากขึ้น อันเนื่องมาจากวิกฤติปัญหาทางเศรษฐกิจภายในประเทศที่เกิดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2540 ซึ่งตำแหน่งงานมีน้อยลงหรือการหางานทำมีความยากลำบากมากขึ้น รัฐจึงมีนโยบายส่งเสริมการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อแก้ปัญหารว่างงาน ในส่วนผู้ที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป สำเร็จการศึกษาร้อยละ 2.46 ซึ่งอาจเกิดจากผู้ที่มีอายุมากส่วนใหญ่ได้รับโอกาสศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาไปหมดแล้ว หรือไม่ก็ไม่ต้องการศึกษาต่อเนื่องจากใกล้เกษียณอายุราชการ หรือการศึกษาคือ อาจมีผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการที่ดำรงอยู่

สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่คือร้อยละ 62.70 เป็นเพศหญิง ซึ่งเกิดขึ้นจากในอาชีพทางการศึกษาหรือครูในระดับการศึกษาพื้นฐานส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย หรืออาจเป็นไปได้ว่า ผู้หญิงมีความต้องการศึกษาต่อมากกว่าผู้ชาย

นอกจากนั้นผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 54.10 สมรสแล้ว แต่ก็มีอยู่ถึงร้อยละ 45.90 ยังไม่สมรส จึงสังเกตว่า ผู้เข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีสถานะเป็นโสดอยู่จำนวนมาก หรือบุคลากรสายการศึกษาหรือครูนิยมเป็น โสดมากขึ้น สำหรับในส่วนผู้ที่สมรสแล้ว ส่วนใหญ่มีบุตรระหว่าง 1-2 คน ซึ่งเป็นไปตามภาวะทางประชากรที่ครอบคลุมไว้ไทยจะมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อยลง

2. สภาพการเข้าศึกษา ผู้เข้าศึกษาส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 76.23 เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาหรือครุศาสตร์ ในสาขาอื่นๆ มีน้อย จึงเห็นได้ว่าความนิยมเข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาสาขาการศึกษา ยังคงอยู่ในกลุ่มที่สำเร็จปริญญาตรีในสาขาวิชาการศึกษา ไม่เป็นที่นิยมในผู้สำเร็จปริญญาตรีในสาขาอื่น ถึงแม้ในสาขาวิชาการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาจะเปิดโอกาสให้ผู้สมัครเข้าศึกษาสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีจากสาขาอื่นๆ มากขึ้นก็ตาม

ผู้เข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามีผลการศึกษาระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่ (ร้อยละ 52.01) มีค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.00 ส่วนค่าของระดับคะแนนเฉลี่ยในระดับปริญญาตรีที่ต่ำกว่า หรือสูงกว่า 2.50 – 3.00 มีจำนวนใกล้เคียงกัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ระดับคะแนนเฉลี่ยที่ต่ำหรือสูง สามารถมีผลต่อการสำเร็จการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาได้พอๆ กัน

นอกจากนั้น ผู้เข้าศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาในภาคพิเศษ (ร้อยละ 87.30) ในขณะที่ผู้สำเร็จการศึกษาที่สำเร็จในภาคปกติเพียง ร้อยละ 12.70 ทั้งแผนการเรียนแผน ข มีผู้สำเร็จถึงร้อยละ 87.30 ซึ่งแสดงว่ามีผู้นิยมเข้าศึกษาในภาคพิเศษมากกว่าภาคปกติ และมีผู้นิยมเรียนแผนการเรียน ข (ทำสารนิพนธ์) มากกว่าแผนการเรียน ก 2 (ทำปริญญานิพนธ์) หรือมีละนั้นก็อาจเป็นเพราะ มีการรับสมัครเข้าเรียนในภาคพิเศษ และในแผนการเรียน ข มากขึ้น

3. สภาพการสำเร็จการศึกษา ผู้เข้าศึกษาใช้เวลาในการศึกษาตลอดหลักสูตร คือ ศึกษารายวิชา และทำปริญญานิพนธ์ หรือวิทยานิพนธ์ ใช้เวลา 2 – 3 ปี ร้อยละ 45.50 (เข้าศึกษาปีการศึกษา 2541) ใช้เวลาในการศึกษา 3-4 ปี ร้อยละ 16.40 (เข้าศึกษาปีการศึกษา 2540) และใช้เวลาในการศึกษามากกว่า 4 ปี ร้อยละ 23.80 ส่วนที่ใช้เวลาในการศึกษาน้อยกว่า 3 ปี มีเพียงร้อยละ 10.66 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้เข้าศึกษาใช้เวลาในการศึกษาก่อนข้างมาก ก่อให้เกิดความสิ้นเปลืองทางเศรษฐกิจ และเป็นปัญหาในการจัดการศึกษาสำหรับหน่วยงานในระดับภาควิชาและหลักสูตรที่มีผู้เรียนตกค้างอยู่ในปริมาณมาก

ระดับคะแนนเฉลี่ยในระดับบัณฑิตศึกษาก่อนข้างสูง คือ 3.51 – 4.00 ถึงร้อยละ 73.36 มีคะแนนเฉลี่ย 3.50 หรือต่ำกว่า อยู่เพียงร้อยละ 26.64 แต่ผลของการศึกษาเรื่อง คุณภาพของบัณฑิต ยังมีคุณภาพที่จะต้องปรับปรุงอยู่หลายด้าน ในระดับคะแนนเฉลี่ยจึงไม่สอดคล้องกับคุณภาพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา นอกจากนี้คุณภาพของปริญญานิพนธ์หรือสารนิพนธ์อยู่ในระดับด้อยกว่า ร้อยละ 29.10 และในระดับดีร้อยละ 52.87 แต่ก็พบว่า มีงานวิจัยของผู้เรียนในระดับบัณฑิตศึกษาที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้น้อยมาก ซึ่งอาจมีปัญหาด้านเชิงคุณภาพ หรือการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัยของผู้เรียน

4. การดำเนินงานภายหลังสำเร็จการศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ได้งานทำ หรือหางานมาก่อนสำเร็จการศึกษา มีอยู่เพียงร้อยละ 1.23 ที่ยังไม่ได้ทำงาน และงานที่ทำส่วนใหญ่เป็นงานที่ทำอยู่ก่อนสำเร็จการศึกษา และงานที่ทำก็เป็นงานที่เกี่ยวกับการศึกษา (ร้อยละ 85.04) ซึ่งแสดงว่า ผู้สำเร็จการศึกษา ได้ทำงานในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา คือ ได้ใช้ความรู้ที่ศึกษาไปประกอบอาชีพ (ร้อยละ 77.46) รวมทั้งผู้สำเร็จการศึกษามีความพอใจในงานที่ทำระดับมากถึงร้อยละ 55.10 ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 44.90) แสดงว่างานหรืออาชีพทางการศึกษา ยังเป็นงานที่ให้ ความพอใจอยู่ในระดับสูง ถึงแม้ปัจจุบันอาชีพครูหรือการศึกษายังมีภาระงานความรับผิดชอบมากขึ้น และปริมาณครูจะขอเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดมากกว่าอาชีพอื่น

ความรู้และทักษะที่ผู้สำเร็จการศึกษาต้องศึกษาเพิ่มเติม ได้แก่ ความรู้และทักษะในวิชาที่สำเร็จการศึกษา (ร้อยละ 26.64) การใช้เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร (ร้อยละ 23.77) ทักษะทางภาษา (ร้อยละ 18.88) การใช้เครื่องมือประกอบอาชีพ (ร้อยละ 13.52) และการทำงานร่วมกับผู้อื่น (ร้อยละ 11.48) ซึ่งแสดงว่าหลักสูตรและการเรียนการสอนยังไม่สามารถทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาก้าวออกไปทำงานได้อย่างเต็มที่ ทำให้มีความต้องการศึกษาเพิ่มเติมความรู้และพัฒนาทักษะอีกหลายด้าน

นอกจากนั้นผู้สำเร็จการศึกษายังมีที่พักห่างจากที่ทำงานไม่มากนัก คือ มีที่พักห่างจากที่ทำงานมากกว่า 30 กิโลเมตร ร้อยละ 30.74 และการเดินทางไปทำงานใช้นาน้อยกว่า 60 นาที ร้อยละ 61.88 ในจำนวนนี้มีอยู่ถึงร้อยละ 38.52 ใช้เวลาเดินทางน้อยกว่า 30 นาที ซึ่งอาจมีผลทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความพอใจในงานที่ทำ

5. ความต้องการให้ปรับปรุงการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ คือ ให้ผู้เข้าศึกษามีคุณภาพตามที่ต้องการ นอกจากจะขึ้นอยู่กับคุณภาพของหลักสูตรและการเรียนการสอนแล้ว ส่วนประกอบอื่นๆก็มีส่วนมีความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาอยู่หลายส่วน ดังเช่น จากความเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาที่ต้องการให้มีการปรับปรุงตามลำดับดังนี้ การให้บริการห้องสมุด ส่วนประกอบในการเรียนการสอน (เช่น ห้องเรียน สื่อ เอกสารการสอน โต้ะเรียน) สภาพแวดล้อมทั่วไป (เช่น ที่จอดรถ ขยะมูลฝอย ถนน ทางเดิน ความร่มรื่น ที่นั่งพักผ่อน) การให้บริการทั่วไป (เช่น การรับสมัคร การสอบคัดเลือก การรายงานตัว) การแนะแนวและสวัสดิการ การให้คำปรึกษาทางวิชาการ การบริการอาหารและเครื่องดื่ม การให้บริการเกี่ยวกับงานทะเบียนและประเมินผล และกิจกรรมนิสิต ดังจะเห็นได้ว่า ส่วนประกอบเหล่านี้ล้วนมีผลต่อคุณภาพการศึกษา และมีผลกระทบต่อจำนวนผู้สมัครเข้าศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์หรือในมหาวิทยาลัยที่มีแนวโน้มลดลงทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลที่ได้พบจากการศึกษา สามารถนำมาให้ข้อเสนอแนะทั้งเพื่อการจัดการศึกษาและการศึกษาวิจัยได้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการจัดการศึกษา

1.1 การปรับปรุงการบริหารทั่วไป คุณภาพของการจัดการศึกษา นอกจากจะขึ้นอยู่กับหลักสูตร การเรียนการสอน และคุณภาพของผู้สอนแล้ว ส่วนประกอบอื่นๆ ที่มีผลต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก เช่น ห้องเรียน สื่อการเรียนการสอน โต้ะเรียน การให้คำปรึกษาทางวิชาการ การให้บริการของหอสมุด การบริการเกี่ยวกับงานทะเบียน และการแนะแนวอาชีพและสวัสดิการ ฯลฯ ล้วนเป็นส่วนประกอบที่คณะศึกษาศาสตร์จำเป็นต้องปรับปรุง เพราะนอกจากจะเป็นข้อมูลที่เป็นความต้องการของผู้สำเร็จการศึกษาที่ได้เสนอไว้แล้ว ในภาวะที่สถาบันอุดมศึกษาต่างก็เพิ่มปริมาณการรับนิสิต และมีการเปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษาเพิ่มมากขึ้น สถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อให้สามารถแข่งขันกับสถาบันอื่นๆ ได้ มิฉะนั้นแล้วจะมีผลกระทบต่อจำนวนผู้สมัครเข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งปัจจุบันเริ่มมีจำนวนที่ลดลงอย่างชัดเจน

1.2 การเปิดสอนนอกสถานศึกษาและนอกเวลาปฏิบัติงาน จากการที่พบว่า ผู้เข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามิงานทำก่อนเข้าศึกษาและสมรสแล้ว และผู้สำเร็จการศึกษากลับมาศึกษาในภาคพิเศษถึงร้อยละ 87.3 แสดงว่าผู้เข้าศึกษานิยมเข้าศึกษาในภาคพิเศษมากกว่าภาคปกติ ในขณะที่จำนวนผู้สมัครเข้าศึกษาในภาคปกติมีจำนวนลดลงมาก ดังนั้นคณะศึกษาศาสตร์จึงควรตอบสนองความต้องการของผู้เรียนด้วยการเปิดสอนในภาคพิเศษหรือนอกเวลาราชการ และการเปิดสอนนอกสถานศึกษา (Extention class) ให้มากขึ้น โดยที่ยังคงรักษาคุณภาพของบัณฑิตไว้ด้วย

1.3 การกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา ซึ่งยังมีบางหลักสูตรกำหนดผลการเรียน (คะแนนเฉลี่ย) กับการกำหนดการสอบข้อเขียนในการคัดเลือกผู้เข้าศึกษาไว้ แต่จากการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยในระดับปริญญาตรี ทั้งที่มีคะแนนเฉลี่ยในระดับต่ำ (2.00 – 2.49) และที่มีคะแนนเฉลี่ยสูง (3.01 – 3.25) มีจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน รวมทั้งผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง คือมากกว่า 3.51 ถึงร้อยละ 73.36 ดังนั้นการกำหนดคะแนนเฉลี่ยในระดับปริญญาตรีของผู้เข้าศึกษาจึงไม่สามารถทำนายถึงผลสำเร็จของการเข้าศึกษาได้ จึงไม่ควรกำหนดคะแนนเฉลี่ยของการศึกษาในระดับปริญญาตรีเอาไว้ คุณสมบัติอื่น เช่น การสอบข้อเขียน การสอบสัมภาษณ์ หรือการดูจากสาขาที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี น่าจะทำนายผลสำเร็จของการเข้าศึกษาได้มากกว่า

1.4 การปรับปรุงหลักสูตร ในขณะที่ผู้สำเร็จการศึกษาถึงร้อยละ 97.09 มีงานทำอยู่ก่อนแล้ว และส่วนใหญ่คือร้อยละ 55.10 มีความพอใจในงานที่ทำ แต่พบว่าผู้สำเร็จการศึกษาต้องไปศึกษาเพิ่มเติมในวิชาที่สำเร็จออกไป ร้อยละ 26.64 การใช้เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร ร้อยละ 23.77 ทักษะทางภาษา ร้อยละ 18.85 การใช้เครื่องมือประกอบ อาชีพร้อยละ 13.52 ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า หลักสูตรของคณะศึกษาศาสตร์ยังไม่สามารถสร้างความรู้และทักษะให้ผู้เรียนนำไปใช้ได้อย่างสมบูรณ์ จึงควรปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตรให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ปัจจุบันในเรื่องของความรู้และทักษะในสาขาวิชาการใช้เทคโนโลยีมีข้อมูลข่าวสาร ทักษะทางภาษา และการฝึกการใช้เครื่องมือในการประกอบอาชีพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 การวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการ การศึกษาวิจัยที่นำไปสู่การปรับปรุงองค์ประกอบของการศึกษา เช่น ห้องเรียน สื่อการเรียนการสอน การให้คำปรึกษาทางวิชาการ การพัฒนาการบริหารหอสมุด การบริการงานทะเบียนและประเมินผล และการแนะแนวอาชีพและสวัสดิการ เป็นต้น

2.2 การพัฒนาหลักสูตร การศึกษาวิจัยเพื่อทักษะหรือเพิ่มทักษะหรือเพิ่มเนื้อหาของหลักสูตรเกี่ยวกับความรู้และทักษะในสาขาวิชา การใช้เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร ทักษะทางภาษา และการฝึกทักษะการใช้เครื่องมือในการประกอบอาชีพทางการศึกษา

2.3 การศึกษาคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา เป็นการค้นหาคุณสมบัติที่ควรกำหนดของผู้เข้าศึกษาที่เหมาะสม และให้ได้บุคคลที่สามารถเข้าศึกษาจนสำเร็จการศึกษา และสำเร็จการศึกษาในเวลาที่เหมาะสม

2.4 การศึกษาคุณภาพของบัณฑิต เป็นการศึกษาเพื่อกำหนดมาตรฐานคุณภาพของบัณฑิตที่จะสำเร็จการศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร และการประกันคุณภาพของคณะศึกษาศาสตร์

2.5 การศึกษาคำระดับคะแนนเฉลี่ยกับการสำเร็จการศึกษา เพื่อเป็นการหาข้อมูลในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยระดับปริญญาตรี กับผลสัมฤทธิ์ในเชิงปริมาณ หรือคุณภาพในการสำเร็จการศึกษา เพื่อเป็นการยืนยันว่าจะยังคงกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาที่เกี่ยวกับคะแนนเฉลี่ยระดับปริญญาตรีไว้ต่อไปหรือไม่

2.6 การศึกษาความต้องการเปิดการเรียนการสอนนอกสถานศึกษาและนอกเวลาปฏิบัติงาน เป็นการศึกษาเพื่อกำหนดเวลาและสถานที่ที่เหมาะสมในการเปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษานอกที่ตั้งของมหาวิทยาลัย

2.7 การศึกษาเกี่ยวกับผู้สำเร็จการศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นบุคคลที่จะให้ข้อมูลที่จะนำไปปรับปรุงการจัดการศึกษาได้ดีที่สุด รวมทั้งจะเป็นผู้ที่ไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ได้ จึงควรศึกษาข้อมูลจากผู้สำเร็จการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับคณะศึกษาศาสตร์ และการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมความรู้ และความก้าวหน้าให้กับผู้สำเร็จการศึกษา

บรรณานุกรม

- จรัส สุวรรณเวลา และคณะ. (2540). *บนเส้นทางอุดมศึกษา*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทร์จิรา วงษ์ชมทอง. (2538, พฤศจิกายน). “การติดตามผลการปฏิบัติงาน คุณลักษณะ และ ความพึงพอใจในงานของผู้สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2533 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต สถาบันอุดมศึกษาเอกชน,” *APLTEIT JOURNAL*. หน้า 78 – 93
- จันทร์จิรา วงษ์ชมทอง และคณะ. (2539, มกราคม – มิถุนายน). “การประเมินผลผู้สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2531 – 2533 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยคริสเตียน,” *วิทยาลัยคริสเตียน*. หน้า 46 – 63
- ฉันทนา จันทร์บรรจง. (2542). *การปฏิรูปอุดมศึกษาของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : ที.พี. พรินท์.
- ชาญชัย อิศรประวัติ, หัวหน้าโครงการ. (2539). “การติดตามผลบัณฑิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี สุรนารี รุ่นปีการศึกษา 2539,” *รายงานการวิจัย*, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ชูเวช ชาญสง่าเวช. (2543). *อุดมศึกษาไทยในเวทีโลก*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. (2541). “ระบบการศึกษา,” *รายงานการวิจัย*. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ธำรง บัวศรี, ดร., (2531). *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา*. กรุงเทพฯ : เอราวิชันการพิมพ์.
- นवलลอ นิมอนันตกุล. (2537). “การติดตามผลมหาบัณฑิตวิชาเอกศิลปศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร” *ปริญญาานิพนธ์* มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ประกอบ คุปรัตน์ และบุญศิริ อนันตเศรษฐ. (2543). *การปฏิรูปอุดมศึกษาของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2542). *การพัฒนาที่ยั่งยืน*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : มุลินธิพุทธธรรม.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2539). *เพื่อความเข้าใจในสาระและกระบวนการของการอุดมศึกษา*. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2544). *พิธีพระราชทานปริญญาบัตร 2544*. สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- _____. (2545). *พิธีพระราชทานปริญญาบัตร 2545*. สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงาน. (2541). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540*. กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์.

- วงศ์ศิริ รักเลี้ยง. (2529). “การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จากโรงเรียนเทคนิคพิชชการพิชญ์โลกตั้งแต่ปีการศึกษา 2524 - 2526”.
วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วราภรณ์ บวรศิริ. (2543). *การปฏิรูปอุดมศึกษาของประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- วินัย วีระวัฒนานนท์ (2541). *สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน.
- วินัย วีระวัฒนานนท์. (2543). *หลักเกณฑ์และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่พึงประสงค์ในระดับบัณฑิตศึกษา*. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- _____. (2544). *สถานภาพและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษา รุ่นที่ 1 วิทยาลัยดุสิตธานี*. (เอกสารอัดสำเนา).
- วิรัตน์ ไวยกุล และบรรเทา อุทัยทัศน์. (2542). “การติดตามผลบัณฑิตสาขาวิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปี 2521 - 2541.”
รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (มปป.)
- สมบัติ อรรถวิเวก. (2542). “การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เลือกเรียนวิชา อาชีพช่างอุตสาหกรรม จากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร.”
รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มปป.)
- สมโภชน์ ภูระหงษ์. (2543). “การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ โรงเรียนช่างฝีมือทหาร” *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มปป.)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*
กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2542). “การศึกษาสมรรถภาพของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ.” *รายงานการวิจัย*. กระทรวงศึกษาธิการ. (มปป.)
- ลำออง งามวิชา และสุพรีร์ ลิมไทย. (2543). “การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับหลักสูตรบริหาร ธุรกิจบัณฑิต ภาคสมทบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.” *รายงานการวิจัย*. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มปป.)
- สุริยา แก้วมณี. (2537). “การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) สาขาเทคนิคเขียนแบบวิศวกรรมเครื่องกล วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2526 - 2532.” *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มปป.)
- อดุลย์ วิริยเวชกุล. (2542). *การอุดมศึกษาของฮ่องกง*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

แบบสอบถาม

การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปีการศึกษา 2544

คำแนะนำ ข้อมูลที่ขอให้ท่านช่วยตอบต่อไปนี้ เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน
ในระดับบัณฑิตศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์เป็นอย่างยิ่ง จึงขอให้ท่านให้ข้อมูล
ตามความเป็นจริง
ขอบคุณที่สละเวลาให้ข้อมูล

(รศ.ดร.วินัย วีระวัฒนานนท์)

หัวหน้าโครงการวิจัย

โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ หรือ X ลงในช่องที่กำหนด หรือเติมข้อความลงในช่องว่างต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัว

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ .....ปี
3. สมรส โสด สมรส หย่าหรือแยกกัน
4. ถ้าสมรสแล้ว จำนวนบุตร
 1 คน 2 คน 3 คน 4 คนหรือมากกว่า
5. รายได้ต่อเดือนจากอาชีพหลัก
 ต่ำกว่า 8,000 บาท 8,000 – 10,000 บาท
 10,001- 12,500 บาท 12,501 – 15,000 บาท
 15,001 – 20,000 บาท มากกว่า 20,000 บาท
6. รายได้พิเศษหรืออาชีพสำรอง
 3,000 บาท หรือต่ำกว่า 3,001 – 5,000 บาท
 5,001 – 10,000 มากกว่า 10,000 บาท
7. ที่อยู่อาศัย
 บ้านของตนเอง อาศัยบ้านผู้อื่น
เช่า

8. รายจ่ายประจำ (นอกจากค่าเช่าบ้านหรือผ่อนส่งบ้าน) รายเดือน

ค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ ค่าเก็บขยะ ฯลฯ

- 500 บาท หรือต่ำกว่า   501 – 1,000 บาท
 1,001 – 2,000 บาท   มากกว่า 2,000 บาท

ค่าเดินทาง (ค่ารถรับจ้าง รถประจำทาง หรือน้ำมันรถ)

- ไม่มีค่าเดินทาง   ต่ำกว่า 500 บาท
 501- 1,000 บาท   1,001 – 2,000 บาท
 มากกว่า 2,000 บาท

9. ถ้ามีพาหนะของตนเอง โปรดตอบข้อนี้ด้วย

ประเภทยานพาหนะที่ใช้

รถจักรยาน

รถจักรยานยนต์

- ไม่มีค่าผ่อนส่ง
 ค่าผ่อนส่งเดือนละ ..... บาท (โปรดระบุจำนวนเงิน)

รถยนต์ / รถปิคอัพ

- ไม่มีค่าผ่อนส่ง
 ค่าผ่อนส่งเดือนละ ..... บาท (โปรดระบุจำนวนเงิน)

อื่นๆ ระบุ .....

10. ระยะทางจากที่พักถึงที่ทำงานหรือสถานประกอบการ

- 0-2 กิโลเมตร   2.01 – 5 กิโลเมตร
 5.01 – 10 กิโลเมตร   10.01 – 20 กิโลเมตร
 20.01 – 30 กิโลเมตร   มากกว่า 30 กิโลเมตร

11. รวมเวลาในการเดินทางไป – กลับระหว่างที่พักและที่ทำงาน

- 30 นาทีหรือน้อยกว่า   31 – 60 นาที
 61 – 120 นาที   มากกว่า 120 นาที

12. สภาพชุมชนของที่พักอาศัย

- ชุมชนชนบท   ชุมชนเมือง

ตอนที่ 2 สภาพการศึกษาและสำเร็จการศึกษา

1. ระดับการศึกษาที่สำเร็จ
  - ปริญญาโท   ภาคปกติ   ภาคพิเศษ
  - ปริญญาเอก
2. แผนการศึกษาที่สำเร็จ
  - แผน ก (2) ทำวิทยานิพนธ์   แผน ข (ทำสารนิพนธ์)
3. สาขาวิชาที่สำเร็จ (เช่น การอุดมศึกษา การศึกษาพิเศษ จิตวิทยาการแนะแนว เทคโนโลยีการศึกษา) (ระบุ).....
4. ปีการศึกษาที่เข้าศึกษา
  - 2539   2540   2541   2542   2543
5. รวมระยะเวลาจากการเริ่มเข้าศึกษาจนจบการศึกษา (โดยประมาณ)
  - 2 ปี   2 ½ ปี   3 ปี   3 ½ ปี
  - 4 ปี   4 ½ ปี   5 ปี
6. ระยะเวลาที่ทำวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ (ระหว่างการเสนอโครงร่างถึงสอบผ่าน) (โดยประมาณ)
  - 3 เดือน หรือน้อยกว่า   4 – 6 เดือน
  - 7-12 เดือน   13 – 18 เดือน
  - 19 – 24 เดือน   มากกว่า 24 เดือน
7. วุฒิการศึกษาที่ใช้สมัครเข้าเรียนที่ มศว. หรือคณะศึกษาศาสตร์
  - ปริญญาตรี   ปริญญาโท (อย่างไรอย่างหนึ่ง)
  - ในสาขาวิชา การศึกษาหรือครุศาสตร์   สังคมศาสตร์/ มนุษยศาสตร์
  - วิทยาศาสตร์ หรือเทคโนโลยี   วิทยาศาสตร์สุขภาพ
  - อื่นๆ (ระบุ) .....
8. ระดับคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าศึกษา
  - 2.00 – 2.49   2.50 – 2.75   2.76 – 3.00
  - 3.01 – 3.25   3.26 – 3.50   3.51 หรือมากกว่า
9. ระดับคะแนนเฉลี่ยตลอดการศึกษา
  - 3.00 – 3.25   3.26 – 3.50   3.51 – 3.75
  - 3.76 – 3.99   4.00
10. ผลของ ปริญญานิพนธ์   สารนิพนธ์
  - ดีเยี่ยม   ดี   พอใช้
11. นับถึงวันรับปริญญา ท่านสำเร็จการศึกษามาแล้ว
  - 1 เดือน   2 – 3 เดือน   4 – 6 เดือน
  - 7 – 9 เดือน   10 – 12 เดือน   มากกว่า 12 เดือน

ตอนที่ 3 สถานภาพการทำงานภายหลังสำเร็จการศึกษา

- ยังไม่ได้งาน (ถ้าตอบข้อนี้ ไม่ต้องตอบข้ออื่นๆ)
- ทำงานที่เดิมเช่นเดียวกับก่อนเข้าศึกษา
- ได้ทำงานที่ใหม่ หลังจากสำเร็จการศึกษา
1. ลักษณะงานที่ทำ
- ทางการศึกษา
- ตำแหน่งหรือภารกิจ (ระบุ) .....
- ไม่เกี่ยวกับการศึกษา
- ตำแหน่งหรือภารกิจ (ระบุ) .....
- ประกอบอาชีพส่วนตัว
- ตำแหน่งหรือภารกิจ (ระบุ) .....
2. คาดว่างานในลักษณะที่ทำอยู่นี้จะทำไปนานเพียงใด
- ตลอดไป   เพียงระยะหนึ่ง (ระบุเวลา) .....ปี
- แล้วแต่โอกาสที่จะได้งานอื่น
3. ท่านพอใจงานที่ทำอยู่เพียงใด
- มาก   ปานกลาง   น้อย   ไม่พอใจ
4. ท่านได้ใช้ความรู้ที่ได้รับไปทำงานหรือประกอบอาชีพมากน้อยเพียงใด
- 100 %   50 %   ต่ำกว่า 50 %
5. ความรู้ที่ได้นำไปใช้จริงๆ
- ตรงตามสาขาวิชา
- อื่นๆ (ระบุ) .....
6. ความรู้หรือทักษะด้านใดที่ท่านต้องไปศึกษาหรือฝึกเพิ่มเติมภายหลังจากสำเร็จการศึกษา
- ในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา   การใช้เครื่องมือประกอบอาชีพ
- ทักษะทางภาษา   การทำงานร่วมกับผู้อื่น
- การใช้เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร   อื่นๆ (ระบุ) .....

ตอนที่ 4 จากประสบการณ์ที่ท่านได้ศึกษาที่คณะศึกษาศาสตร์ มศว. ท่านอยากให้มีการปรับปรุงด้านใดในการจัดการศึกษา

สาระที่อยากให้ปรับปรุง	ระดับที่ควรปรับปรุง		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. การจัดการศึกษาทั่วไป เช่น การรับสมัคร การสอบ-คัดเลือก การลงทะเบียน การติดต่อหน่วยบริการ ฯลฯ โปรดระบุ 1. .... 2. .... 3. .... 4.			
2. ส่วนประกอบในการจัดการเรียนการสอน เช่น ห้องเรียน สื่อการสอน เอกสารการสอน โตะนั่งเรียน แสงสว่าง ฯลฯ โปรดระบุ 1. .... 2. .... 3. .... 4.			
3. คุณลักษณะของอาจารย์ เช่น ความรู้ วิธีสอน การมอบหมายงาน การสอบ ความเมตตากรุณา การเป็นแบบอย่างของครู ฯลฯ โปรดระบุ 1. .... 2. .... 3. .... 4.			
4. กิจกรรมของนิสิต เช่น กีฬา บันเทิง บำเพ็ญประโยชน์ ศิลปะวัฒนธรรม ฯลฯ โปรดระบุ 1. .... 2. .... 3. .... 4.			

สาระที่อยากให้ปรับปรุง	ระดับที่ควรปรับปรุง		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
5. การแนะแนวและสวัสดิการ เช่น การเขียนรายงาน การเรียน การทำวิทยานิพนธ์ ฯลฯ <ol style="list-style-type: none"> 1. .... 2. .... 3. .... 4. 			
6. การให้คำปรึกษาทางวิชาการ เช่น การเขียนรายงาน การเรียน การทำวิทยานิพนธ์ ฯลฯ ไปรระบุ <ol style="list-style-type: none"> 1. .... 2. .... 3. .... 4. 			

ประวัติรองศาสตราจารย์ ดร.วินัย วีระวัฒนานนท์

วันเดือนปีเกิด 3 เมษายน 2486

การศึกษา ม. 6 โรงเรียนวัดสระเกษ 2503

ป.กศ. สถาบันราชภัฏพระนคร 2505

ป.กศ. สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 2507

พ.ม. กระทรวงศึกษาธิการ 2507

กศ.บ. (คณิตศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2512

M.A (ENVIRONMENTAL SCIENCE-TEACHING) GOVERNOR STATE U.S.A 2518

C.A.S. (CURRICULUM/SUPERVISION) NORTHERN ILLINOIS U.S.A 2520

PH.D. (HIGER EDUCATION-TEACHING) NORTH TEXAS STATE U.S.A 2527

นักปกครองระดับสูงรุ่นที่ 30 (นปส.) วิทยาลัยการปกครอง 2536

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน

- ประธานโครงการศูนย์พัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสิ่งแวดล้อมศึกษา
- ประธานกรรมการร่างหลักสูตร วท.ม.-ปร.ค. สาขาสิ่งแวดล้อม
- ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร กศ.ค. การอุดมศึกษา
- ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร กศ.ม. การมัธยมศึกษา-การสอนสิ่งแวดล้อม
- หัวหน้าสาขาวิชาการอุดมศึกษา และอาจารย์ประจำสาขาวิชาการอุดมศึกษา
- กรรมการบริหารหลักสูตรวิทยาศาสตร์ศึกษา (ปริญญาเอก)
- คณะทำงานปฏิรูปการเรียนรู้การสอนระดับอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย
- กรรมการที่ปรึกษาด้านการปฏิรูปการศึกษาของ กทม.

ประสบการณ์การทำงาน

- ครูโรงเรียนบางปะหันวิทยาкар อ.บางปะหัน จ.พระนครศรีอยุธยา 2507-2509
- อาจารย์โรงเรียนอานวยพิทยา ห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 2509-2511
- อาจารย์โรงเรียนสตรีนนทบุรี จ.นนทบุรี 2512-2515
- อาจารย์ประจำหลักสูตรปริญญาโท สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล 2521-2524, 2527-2541

- อาจารย์ประจำหลักสูตรและประธานกรรมการหลักสูตรปริญญาเอก สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล 2539-2541
- ประธานกรรมการร่างหลักสูตรปริญญาเอก สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล 2535-2539
- กรรมการร่างหลักสูตรปริญญาโท นโยบายและการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกริก 2535
- ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ลาดกระบัง, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยทักษิณ
- ที่ปรึกษาโครงการทำให้การศึกษาเกี่ยวกับป่าไม้แก่ประชาชนด้วยการศึกษานอกระบบของ UNESCO-SEAMEO 2531
- ที่ปรึกษาโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2533
- ที่ปรึกษาการจัดทำแผนหลักและแผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมศึกษา กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม 2537-2538
- รองผู้อำนวยการศูนย์สาธิตา มหาวิทยาลัยมหิดล ฝ่ายพัฒนาสิ่งแวดล้อม 2538-2540
- ที่ปรึกษาการจัดทำคู่มือการพัฒนาเยาวชนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม 2539
- คณะกรรมการเอกลักษณ์ธรรมชาติในคณะกรรมการเอกลักษณ์แห่งชาติ 2537-2541
- คณะผู้แทนประเทศไทยในการประชุมสิ่งแวดล้อมศึกษาของอาเซียน 2534-2536
- นักเขียนบทความในหนังสือพิมพ์รายวันเดลินิวส์ สยามรัฐ มติชน 2528-2537

งานด้านวิชาการ

ตำรา :

1. สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (ปรับปรุงครั้งที่ 3) 2541
2. สิ่งแวดล้อมศึกษา : การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 2539
3. การศึกษาสิ่งแวดล้อม 2537
4. เพื่อรักสิ่งแวดล้อม (คู่มือการพัฒนาเยาวชน) 2541
5. วิกฤตสิ่งแวดล้อม : ทางตันแห่งการพัฒนา (ปรับปรุงครั้งที่ 2) 2540
6. สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และชีวิต (พิมพ์ครั้งที่ 2) 2538
7. สิ่งแวดล้อมอีสานและการอนุรักษ์ (หนังสือภาพ 4 สี) (พิมพ์ครั้งที่ 2) 2535
8. กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา 2532

9. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2543
10. ประชากรกับสิ่งแวดล้อม (แบบเรียน ม.ต้น) (พิมพ์ครั้งที่ 12) 2543
11. พลังงานกับสิ่งแวดล้อม (แบบเรียน ม.ปลาย) (พิมพ์ครั้งที่ 8) 2543

วิจัย :

1. การประเมินหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา มหามบัณฑิต 2528
2. การประเมินประสิทธิภาพการสอนในหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล 2529
3. ความต้องการและความพร้อมในการจัดการหลักสูตรการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยมหิดล 2530
4. สิ่งแวดล้อมศึกษาของกลุ่มประเทศอาเซียน-อินโดจีน 2540
5. แผนหลักและแผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมศึกษา 2540-2544
6. ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของประชาชนจังหวัดอุตรดิตถ์ 2539
7. พฤติกรรมการทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูลของผู้อยู่อาศัยริมลำน้ำเจ้าพระยาในเขต กรุงเทพมหานคร 2533
8. สิ่งแวดล้อมศึกษาตามหลักพุทธธรรม 2528
9. หลักเกณฑ์และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่พึงประสงค์ในระดับบัณฑิตศึกษา (ทุนสนับสนุนการวิจัยจากทบวงมหาวิทยาลัย) 2543
10. การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม การศึกษาและเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดนครนายก (ทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ) 2543
11. การพัฒนาโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา (ทุนสนับสนุนการวิจัยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ-กำลังวิจัย) 2543
12. การติดตามผลการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ ปีการศึกษา 2544 (ทุนสนับสนุนการวิจัยคณะศึกษาศาสตร์) 2544